Isparta
Geleneksel Müzik Kültürünün İzleri:
Hüseyin Karatürk

Isparta 2022

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

Isparta Geleneksel Müzik Kültürünün İzleri: HÜSEYİN KARATÜRK

STK-2022-8603 no'lu "Isparta Geleneksel Müzik Kültürünün İzleri: HÜSEYİN KARATÜRK" başlıklı toplumsal katkı projesi Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

Proje Adı
Isparta Geleneksel Müzik Kültürünün İzleri: HÜSEYİN KARATÜRK

Proje Yürütücüsü
Dr. Öğr. Üyesi Yıldız MUTLU YILDIZ (SDÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Öğretim Üyesi)

Araştırmacı
Deniz YILDIZ (MEB, Isparta Özel Eğitim Meslek Okulu Müzik Öğretmeni)

SDÜ Yayın No: 114
ISBN : 978-605-9454-57-5

Editör
Dr. Öğr. Üyesi
Yıldız MUTLU YILDIZ

Hazırlayan
Deniz YILDIZ

Nota Yazımı ve Dizgi
Alp Eray TUĞCULAR

Redaksiyon
Dr. Suat ÖZER

Kapak ve Sayfa Tasarımı
Serdar DURAN
Durmuş Ali GÜRTOKLU

Fotoğraflar
Soner ARIK, Nazım ÖZDEMİR (arka kapak), Hüseyin KARATÜRK arşivi, TRT Antalya Radyosu arşivi

Hüseyin Karatürk'ün Ses ve Görüntü Kaydı
Deniz YILDIZ

Bağlama, Vokal
Hüseyin KARATÜRK

Dilsiz Kaval, Cura
Deniz YILDIZ

Kabak Kemane
İ. Uğur ÖNÜR

Sipsi
Yasin AKKAYA

Perküsyon
Yaşar ERDOĞAN

Klasik Gitar, Bas Gitar
A. Ozan DEMİR

Geri Vokal
Ali Osman YILDIZ (Payamda Salıncağı), A. Ozan DEMİR (İki Bülbül Konmuş Dağlar Başına)

Düzenleme
Deniz YILDIZ

Miks ve Mastering
A. Ozan DEMİR

Baskı
Desen Basım Yayın ve Tanıtım Hiz. Ltd. Şti.
Tel: (0312) 496 43 43
Çankaya / Ankara
Sertifika No: 51449

500 adet basılmıştır.

Süleyman Demirel Üniversitesi yayınıdır.

© Ağustos 2022

Albüme erişmek için yukarıdaki **QR kodu okutunuz.**

İçindekiler

8 BİYOGRAFİ

12 ALİ GAVAK KESİYOR

14 EVLERİNE VARDIM AKŞAM

17 BEN BİR YÖRÜK GIZIYIDIM

18 SENGET BAĞLARINDA YEDİM ÜZÜMÜ

21 PAYAMDA SALINCAĞI

23

DAŞA VURDUM BİR DEPME

24

İKİ BÜLBÜL GONMUŞ DAĞLAR BAŞINA

27

KORU'NUN DÜZÜNDE GOYUN YAYILIR

29

HADEN GIZLAR

30

GAFES KOYDUM KEL ARDICIN BAŞINA

31

TURNAM NE DİYARDAN GELDİN YALINIZ

Önsöz

Somut olmayan kültürel miras ve toplumsal katkıyı önceleyen pek çok çalışma Üniversitemiz çatısı altında sürdürülmektedir. Kültürel değerlerin günümüz imkânları ile kayıt altına alınarak belgelenmesi, böylelikle gelecek kuşaklara aktarılması kültürümüzün yaşatılmasına olanak sağlayacaktır. Somut olmayan kültürel mirasın en önemli ögelerinden biri de geleneksel müzik kültürüdür. Teke yöresi olarak adlandırılan ve Isparta'nın da içinde bulunduğu bu bölge, geleneksel müzik kültürü bakımından dikkat çekmektedir. Üniversitemiz kurulduğu günden bu yana Isparta geleneksel müzik kültürüne ilişkin çalışmalar gerçekleştirmektedir.

"Isparta Geleneksel Müzik Kültürünün İzleri: Hüseyin Karatürk" başlıklı bu çalışma ile kaynak kişinin biyografisine, kendisinden kaydedilen türkülerin notalarına ayrıca ses ve görüntü kayıtlarına erişilmektedir. Bu çalışma, eserlerin tamamının yeniden notaya alınması, kaynak kişinin ses - görüntü kaydına erişilmesi yanında aynı eserlerin müzik teknolojisinin imkânlarından da yararlanılarak yöreye özgü diğer çalgılarla da kaydedilmiş ikinci bir versiyon ile de sunulması bakımından da önemlidir. Kitabın Türk halk müziği, halk bilimi gibi alanlarda çalışmalar yapan kültür, sanat ve bilim insanlarının yanı sıra ses-görüntü kayıtları ile halkımızın da ilgisini çekeceğini ve Isparta ve kültürünün tanıtılmasına da katkı sağlayacağını ümit etmekteyim.

Bu kitap Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen ilk toplumsal katkı projesinin bir ürünü olması bakımında da özel bir anlam taşımaktadır. Üniversitemizin toplumsal katkı ve somut olmayan kültürel miras çalışmalarına devam edeceğini belirtiyor bu kitabın ortaya çıkmasında emeği geçenlere teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. İlker Hüseyin Çarıkçı
Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörü
Isparta | Ağustos, 2022

Sunuş

Isparta, Teke Yöresi olarak adlandırılan kültürel coğrafyanın önemli kentleri arasında yer almaktadır. Teke yöresi halk kültürü özellikle de geleneksel müzik kültürü, ulusal ve uluslararası pek çok araştırmacının ilgisini çekmektedir. Isparta, sosyolojik ve tarihsel yapısı, coğrafî konumu gibi nedenlerle yöredeki diğer kentlerden geleneksel müzik kültürü bakımından farklılaşmaktadır. İlmek ilmek dokuduğu halısındaki motiflerin ve renklerin coşkusunu aynı zenginlik ve canlılıkla müziğine taşıyan Isparta'nın sesinin duyurulması gayesiyle elinizdeki eser ilginize sunulmuştur. Bu çalışmanın her bir aşamasında Isparta geleneksel müzik kültürünün "canlı" kalabilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılmasının hepimizin gayretiyle mümkün kılınabileceğini hatırımızdan çıkarmadığımızı da eklemeliyiz.

Isparta geleneksel müzik kültürünün izlerini sürdüğümüz bu projenin odağında Hüseyin Karatürk yer almaktadır. Yörenin önde gelen halk sanatçılarından Karatürk'ün doğup yetiştiği Senirkent'in Uluğbey Köyü, Alevî - Bektaşî geleneğinin Anadolu'daki önemli merkezlerinden biridir. Karatürk, Yörük ve Türkmen geleneksel müzik kültürü ile de harmanlanmış bu müzikal iklimin en önemli taşıyıcısı, aktarıcısı olmasının yanı sıra yaşayan üreticileri arasındadır. Sanatçı,

bu çalışmada sazı ve sesiyle kaynak kişisi olduğu ve geleneğin devamında önemli rolü bulunan Teke yöresi müzik formlarında bestelediği eserlerini seslendirmiştir. Karatürk'ün seslendirdiği eserlerin ses ve görüntü kaydı yapılmış, seslendirilen her bir eserin notasına yer verilmiştir.

Bu kitapta yer alan eserlerin sunum düzeni iki versiyon içermektedir: Birinci versiyona her eserin başında yer alan QR kodu ile ikinci versiyona kitabın künye bölümünde yer alan QR kodu ile erişilmektedir. Birinci versiyonda ilgili eser Karatürk'ün sazı ve sesinden dinlenilebilir. İkinci versiyon ise Karatürk'ün sazı ve sesi üzerine müzik teknolojisi imkânları da kullanılarak yöreye özgü dilsiz kaval, kabak kemane, sipsi, cura gibi çalgılar icra edilmiş, ayrıca perküsyon, klasik gitar, bas gitar gibi çalgılar ve geri vokaller ile günümüz dinleme alışkanlıklarına göre hazırlanmış ve sunulmuştur.

Her eserin notasında ilk olarak saz bölümlerine yer verilmiş, her dörtlük (söz) açık olarak notaya alınmış ve her bir dörtlüğün başlangıcı (söz) numaralar ile belirtilmiştir. Her dörtlüğün sonunda saz bölümüne dönülerek sıradaki dörtlüğe geçilmelidir. Her eserin sonunda günümüzde yaygın olarak kullanılmayan bazı sözcüklerin açıklanması gereğine uyulmuştur. Ayrıca eserin ilk olarak karşılaşıldığı kaynağa ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.*

Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen ilk "Toplumsal Katkı Projesi" olma özelliğini de taşıyan bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği bulunan kültür ve müzik insanlarına teşekkürü bir borç biliriz. Ayrıca proje süreci ve projenin bir ürünü olan bu kitabın yayınlanması aşamalarındaki desteklerinden ötürü Üniversitemiz Rektörlüğüne, BAP birimine ve Toplumsal Katkı ve Paydaşlar Koordinatörlüğü'ne şükranlarımızı sunarız.

Isparta Geleneksel Müzik Kültürü ile ilgili geçmişten bugüne kadar süren gayretlerin devam etmesi ve alana katkısı olması dileğiyle…

Yıldız MUTLU YILDIZ - Deniz YILDIZ

** Bu genelleme müzikal yapısı nedeniyle iki eser (İki Bülbül Gonmuş Dağlar Başına ve Turnam ne Diyardan Geldin Yalınız) için geçerli değildir. Bu iki eser notada görüldüğü gibi seslendirilmelidir.*

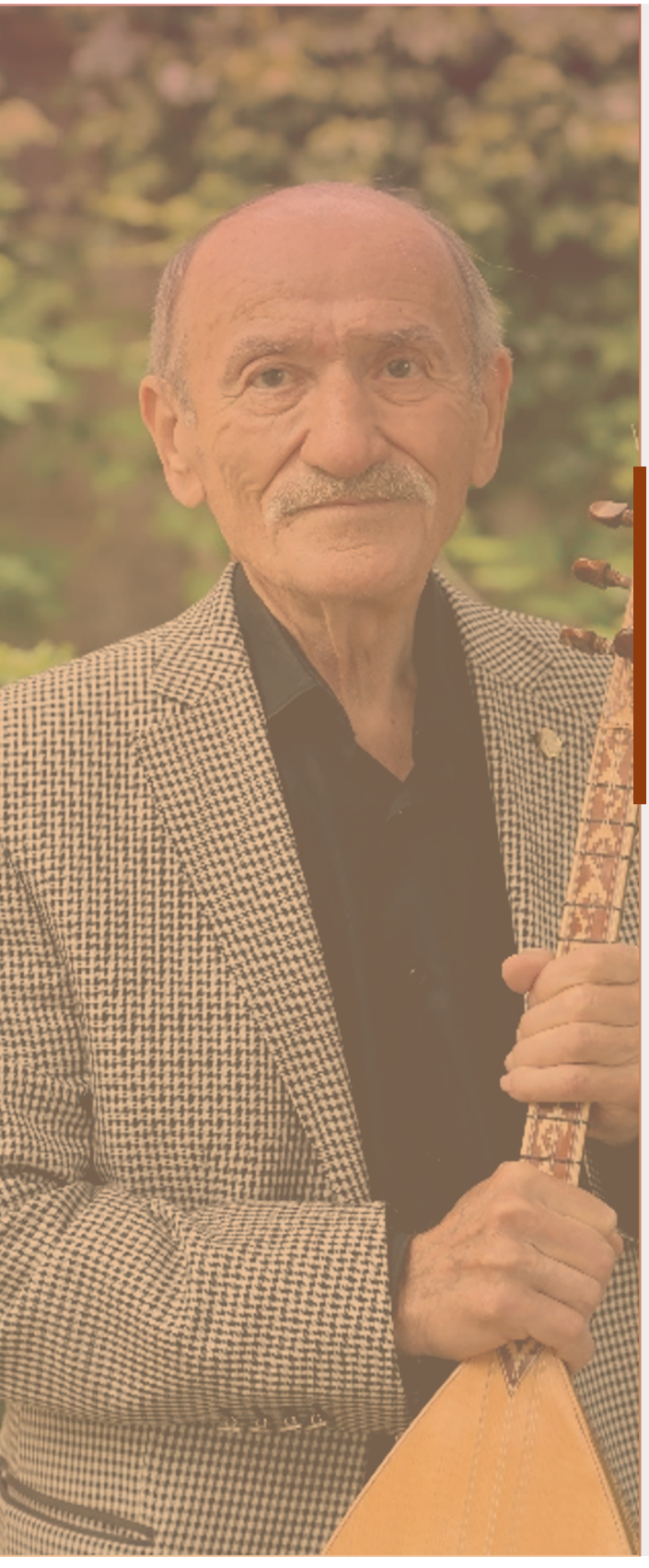

Hüseyin Karatürk

Hüseyin Karatürk, 1 Ocak 1948 tarihinde Isparta'nın Senirkent ilçesi Uluğbey (İlegüp) köyünde doğmuştur. Babasının adı Mustafa, annesinin adı Zehra'dır. Gönen Köy Enstitüsü mezunu olan babasının teşvikiyle müziğe ilgisi çocuk yaşlarda başlamıştır. Babasının yanı sıra amcası Halil Karatürk, dedesi Ali Karatürk (Horozoğlu) nezdinde türkülerin icra edildiği bir aile ve kültür ortamında yetişmiştir.

Senirkent Cumhuriyet İlkokulu'nun ardından Senirkent Ortaokulu'nu bitiren Karatürk, ortaokul yıllarında hem bulunduğu çevrenin etkisi hem de radyo yayınlarına duyduğu ilgi sayesinde kendi kendini geliştirmeye başlamıştır. 1965'te Senirkent Endüstri Meslek Lisesi "Dülgerlik" bölümünden mezun olan Karatürk ortaokul ve lise yıllarında pek çok etkinlikte

sazı ve sesiyle yer almıştır. Karatürk, bölgede dönemin önde gelen öğretmen okulu olan Gönen İlk Öğretmen Okulu'na girer. Öğretmen Okulu sürecini Gönen ve Akşehir İlk Öğretmen Okulları'nda sürdürür ve 1968'de Gönen'de tamamlar. 1967'de öğretmen Hatice Toraman ile evlenir. Aynur ve Nurten adında iki kızları olur. Karatürk, 1968'de öğretmen olarak ilk kez Senirkent ilçesi Gençali Köyü'ne atanır.

1969'da askere giden Karatürk askerliğinin ilk üç ayında Denizli'de aldığı er eğitimini takiben Ankara Zırhlı Birlikler Okulu ve Eğitim Tümen Komutanlığı'nda bir yıl er - öğretmen olarak görev yapar. Ankara'daki askerliği esnasında tanıştığı saz ve söz üstatları, müzikal gelişimi için önemli bir dönem yaşamasına vesile olmuştur. Ulusal çapta ün kazanmış olan Ankara'daki saz yapım ustası Yaşar Külekçi'nin atölyesinde Özay Gönlüm ile tanışır. Özay Gönlüm'ün Millî Eğitim Bakanlığı Film ve Radyo Televizyon merkezinde çalıştığı dönemde onu ziyaretlerinde müzikle ilgili pek çok konuyu konuşma ve meşk etme fırsatı bulmuştur. Yine ünü ulusal çapta duyulmuş bir diğer saz yapım ustası Yusuf Ziya Yeniay'ın atölyesinde ise Musa Eroğlu ile tanışır. Bu atölyelerde birçok sanatçıyı tanıma fırsatı yakalar ve dostluklar kurar.

Karatürk, 1971 yılında Isparta'nın Yalvaç ilçesi Koruyaka Köyü'ne er - öğretmen olarak atanır ve toplamda 24 ay süren askerlik görevini burada tamamlar. Karatürk, 1971 yılında Senirkent / Büyükkabaca kasabasına öğretmen olarak atanır. 1972 - 1992 yılları arasında Senirkent Turan İlkokulu'da çalışır. 1975'te TRT tarafından yetiştirilmek üzere ses ve saz sanatçılığı için açılan stajyer sanatçılık sınavına giren Karatürk, sınavı kazanır. Bu sınavda jüri olarak yer alan Mustafa Geceyatmaz ve Ali Can, sanatçıya öğretmenlik ile stajyer sanatçılık arasında bir tercih yapması gerektiğini bildirir. Karatürk'ün öğretmenlikte karar kılması üzerine Ankara Radyosu'nda

bant kaydı yapması istenir. Karatürk, Ankara Radyosu'na on defa giderek istenen kayıtları gerçekleştirir. Karatürk, ön lisansı eğitimini Anadolu Üniversitesi'nde 1986'da tamamlamasının ardından 1992'de Senirkent Öğretmenevi Müdürlüğü'ne atanır ve 1995 yılında emekli olur. Karatürk, Senirkent'te görev yaptığı on beş yıllık süre boyunca millî bayramlar, müsamereler, konserler ve diğer etkinliklere gerek kendisi gerekse yetiştirdiği koro ve halk oyunları ekipleri ile pek çok katkı sunmuştur.

Karatürk, TRT'nin 1995'te yayınladığı "İller Yarışıyor" adlı programa katılarak Isparta ilini temsilen türküler seslendirmiştir. Sanatçının 1978'te Coşkun Plak'tan 1981'de ise kendi imkanları ile iki albümü (kaset) piyasaya çıkar. 2018'de TRT1'de yayınlanan "Türküler Hayattır" programına konuk olan sanatçı, 2018 - 2021 yılları arasında TRT Antalya Radyosu'nda "Akdeniz'in Sesi" adlı programa ayda bir katılarak yöre türkülerini seslendirmiş ve Isparta geleneksel halk kültürüne dair önemli notlar paylaşmıştır.

TRT Müzik Dairesi Yayınları Türk Halk Müziği Repertuarı ile Süleyman Demirel Üniversitesi'nin yayımladığı "Isparta Folkloru 1 - 2" ve Isparta Valiliği'nce yayımlanan "Isparta Türküleri" adlı kitaplarda sanatçıdan derlenen ve sözü - müziği kendisine ait olan pek çok eser yer alır. "TRT 2019 Türk Halk Müziği Derlemeleri Projesi" kapsamında kendisi ile görüşen derleme ekibi de sanatçının pek çok eserini kayıt altına almıştır. 2015 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından icra dalı Halk Ozanı olan "Sanatçı Tanıtım Kartı" verilen Karatürk, 2018'den bu yana Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM) üyesidir.

Halk şiirine olan ilgisi ve üretimlerini de süren Bîçare mahlaslı Karatürk'ün çalışmaları çeşitli karma kitaplarda ve internet sitelerinde yer almaktadır. Baharda ve yazın Senirkent'te, sonbaharda ve kışın Denizli'de ikamet eden Karatürk, kültür - sanat alanındaki üretimlerini sürdürmektedir. Geleneğin kültürel izlerini günümüz toplum yapısına taşıyan, aktaran ve tanıtan Karatürk, köklerine tutunarak her durumda yeniden üretmeyi bilen bir sanatçı kişiliğine sahiptir.

Ali Gavak Kesiyor

Yöre: Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

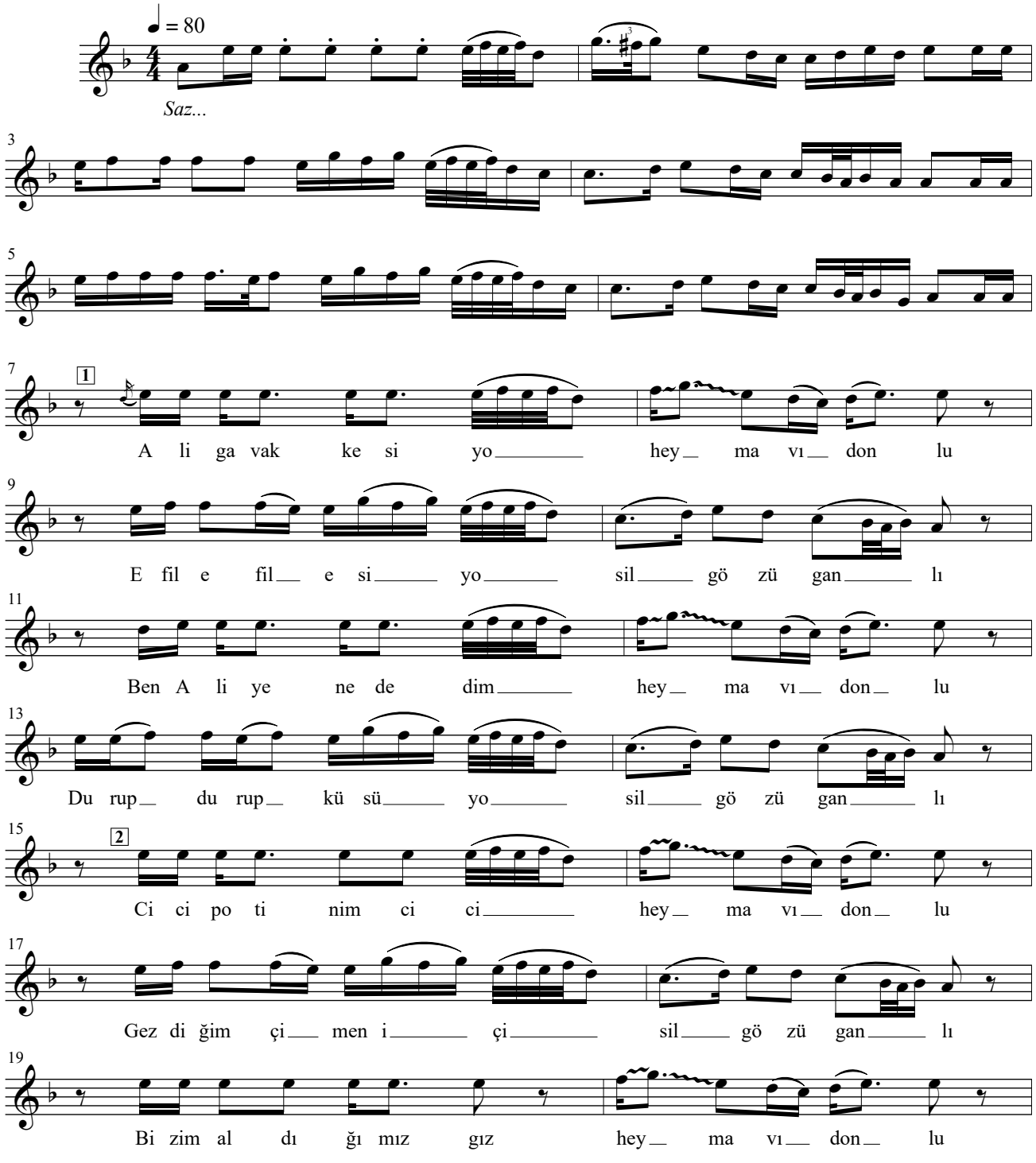

Ali Gavak Kesiyor

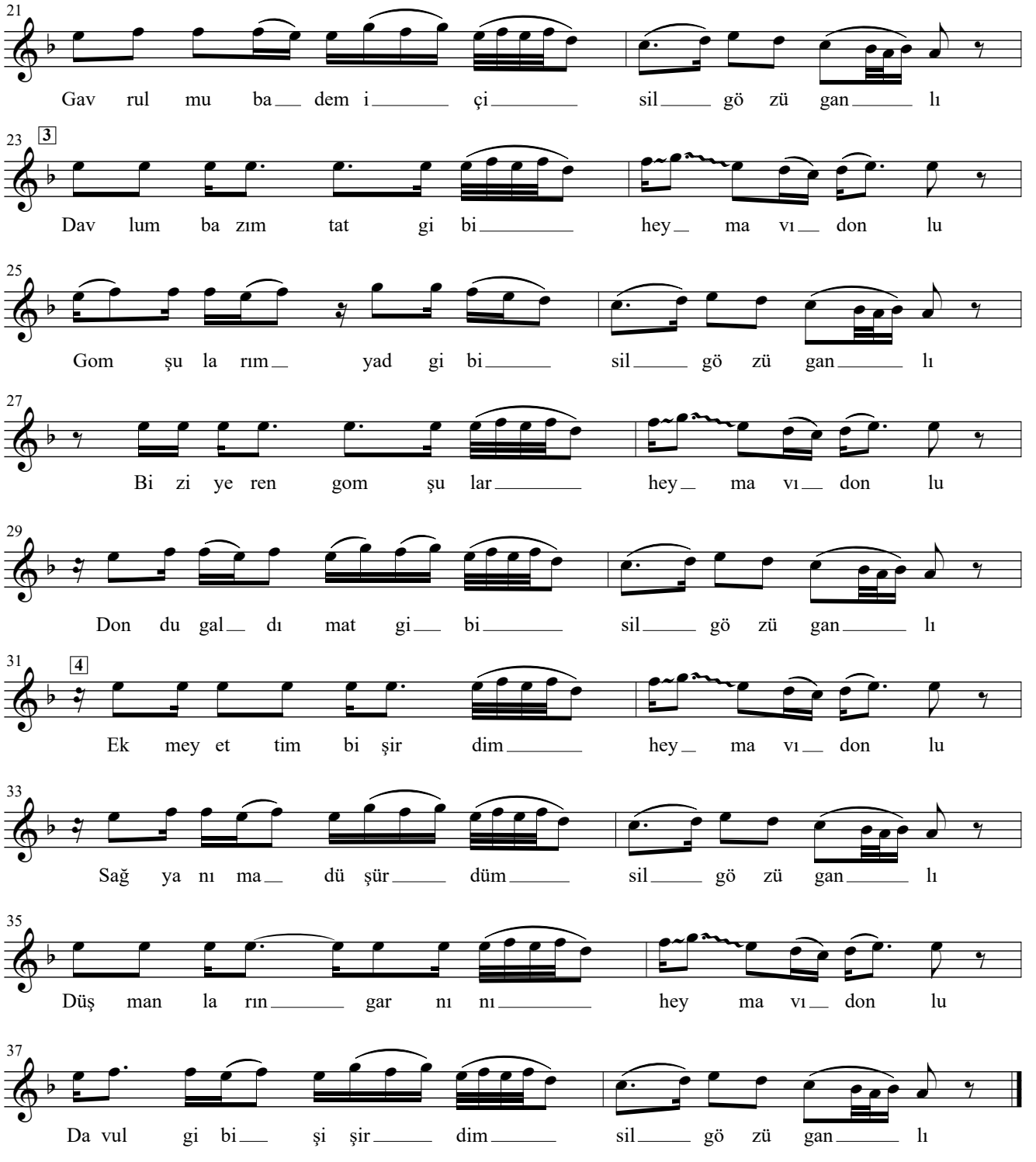

Tat: düzgün olmayan, çirkin

** 1977 yılında Ankara Radyosu THM Şube Müdürlüğü'nce derlenen "Ali Gavak Kesiyor" TRT Müzik Dairesi Yayınları THM Repertuarı'nda 1974 sıra numarası ile yer almaktadır.*

Evlerine Vardım Akşam

(Kına Havası)

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

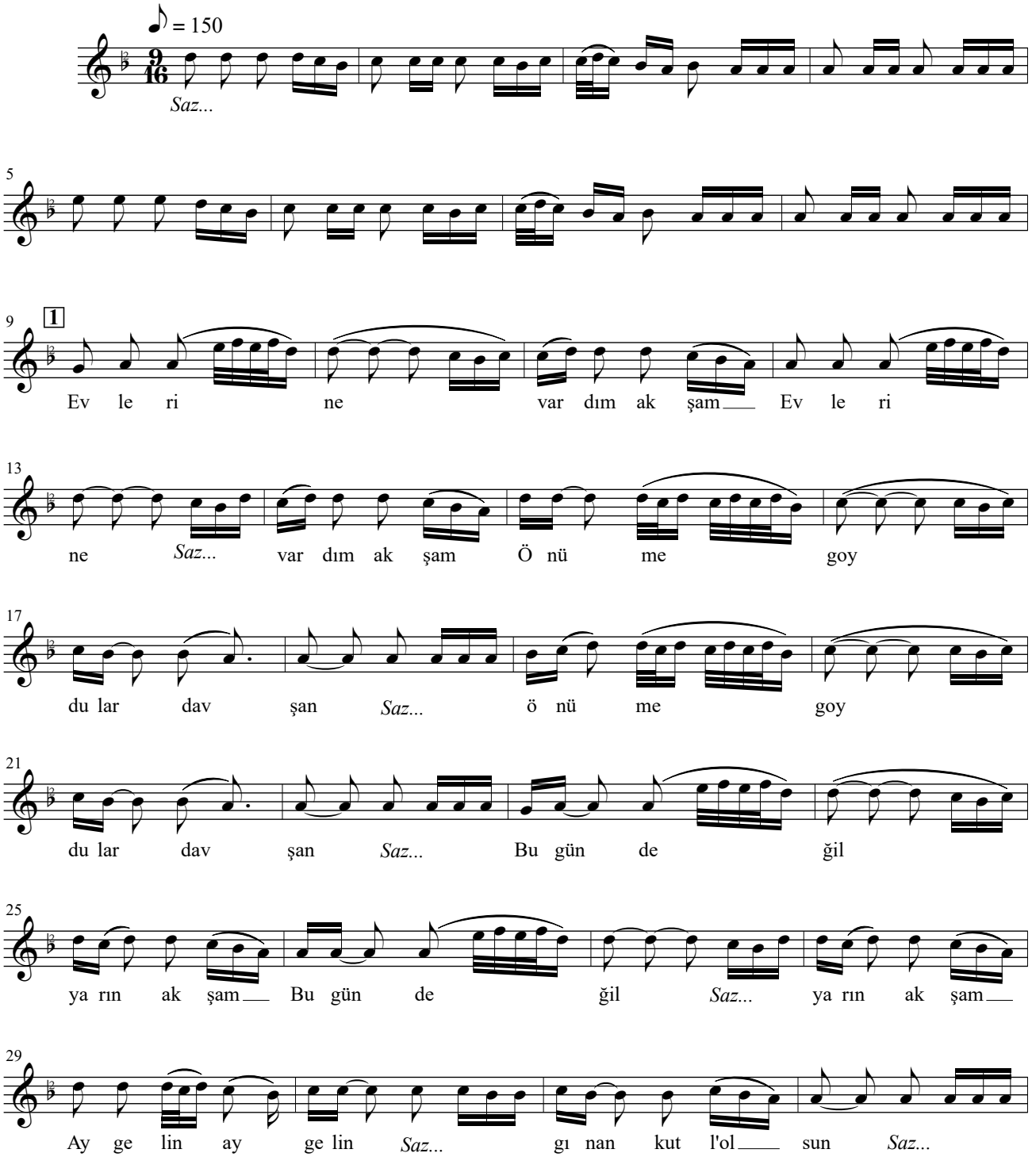

Evlerine Vardım Akşam

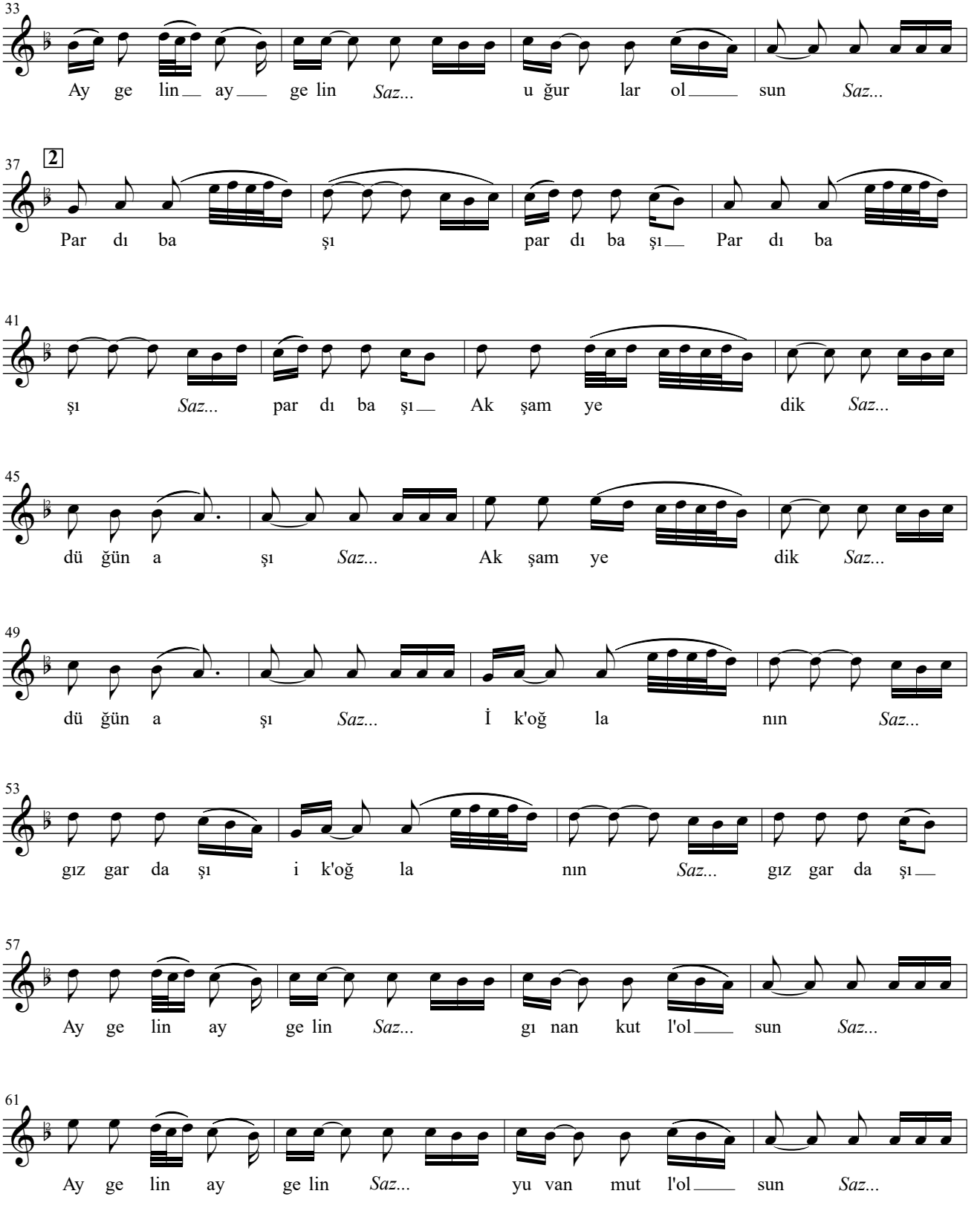

Evlerine Vardım Akşam

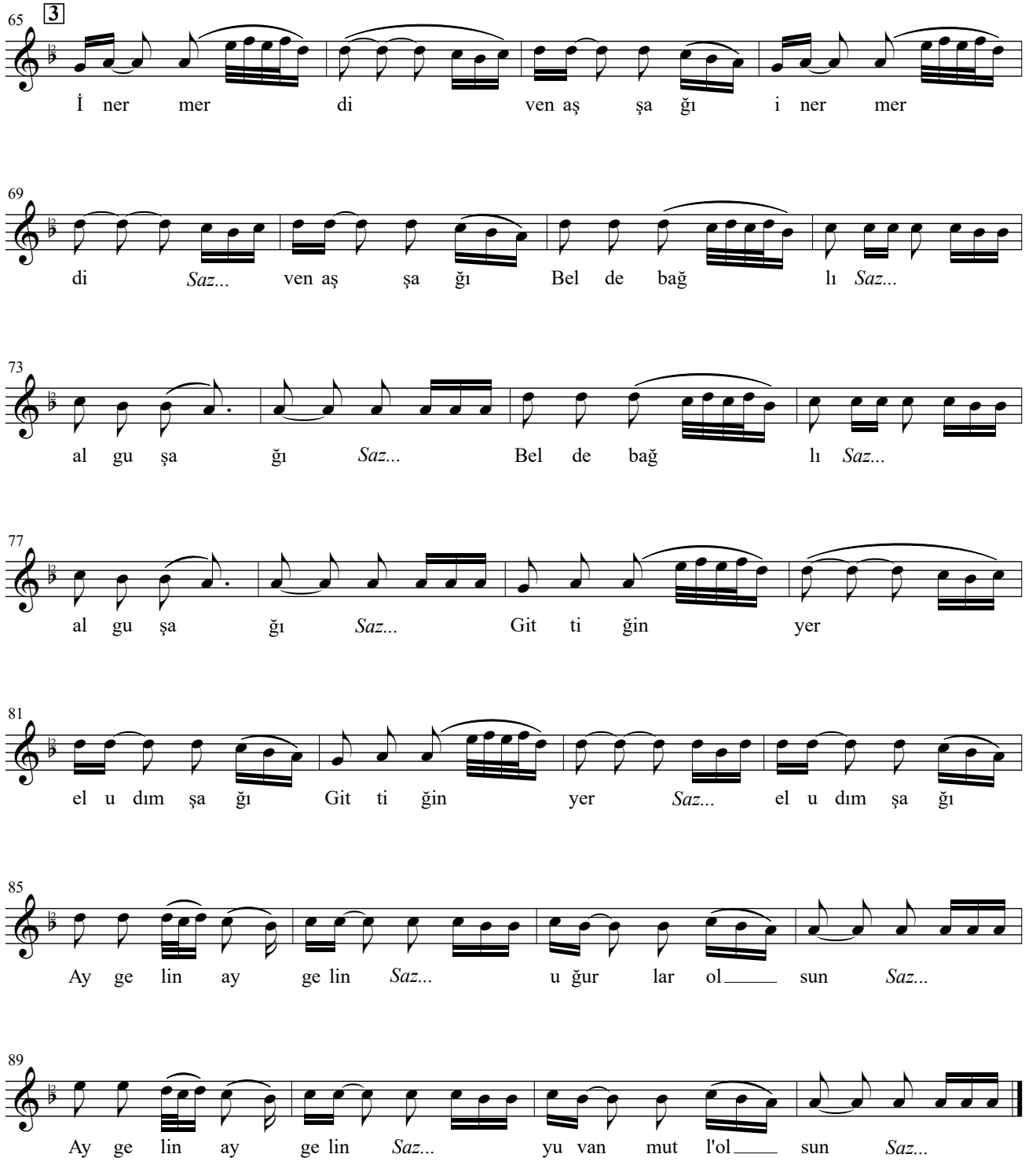

Pardı: Evi çevreleyen duvarların üzerine konan çalı, çırpı, gergi

** TRT Ankara Radyosu THM ve Oyunları Şube Müdürlüğü'nce derlenen "Evlerine Vardım Ağşam" TRT Müzik Dairesi Yayınları THM Repertuarı'nda 1937 sıra numarası ile yer almaktadır.*

Ben Bir Yörük Gızıyıdım
(Boğaz Havası)

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Söz-Müzik: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

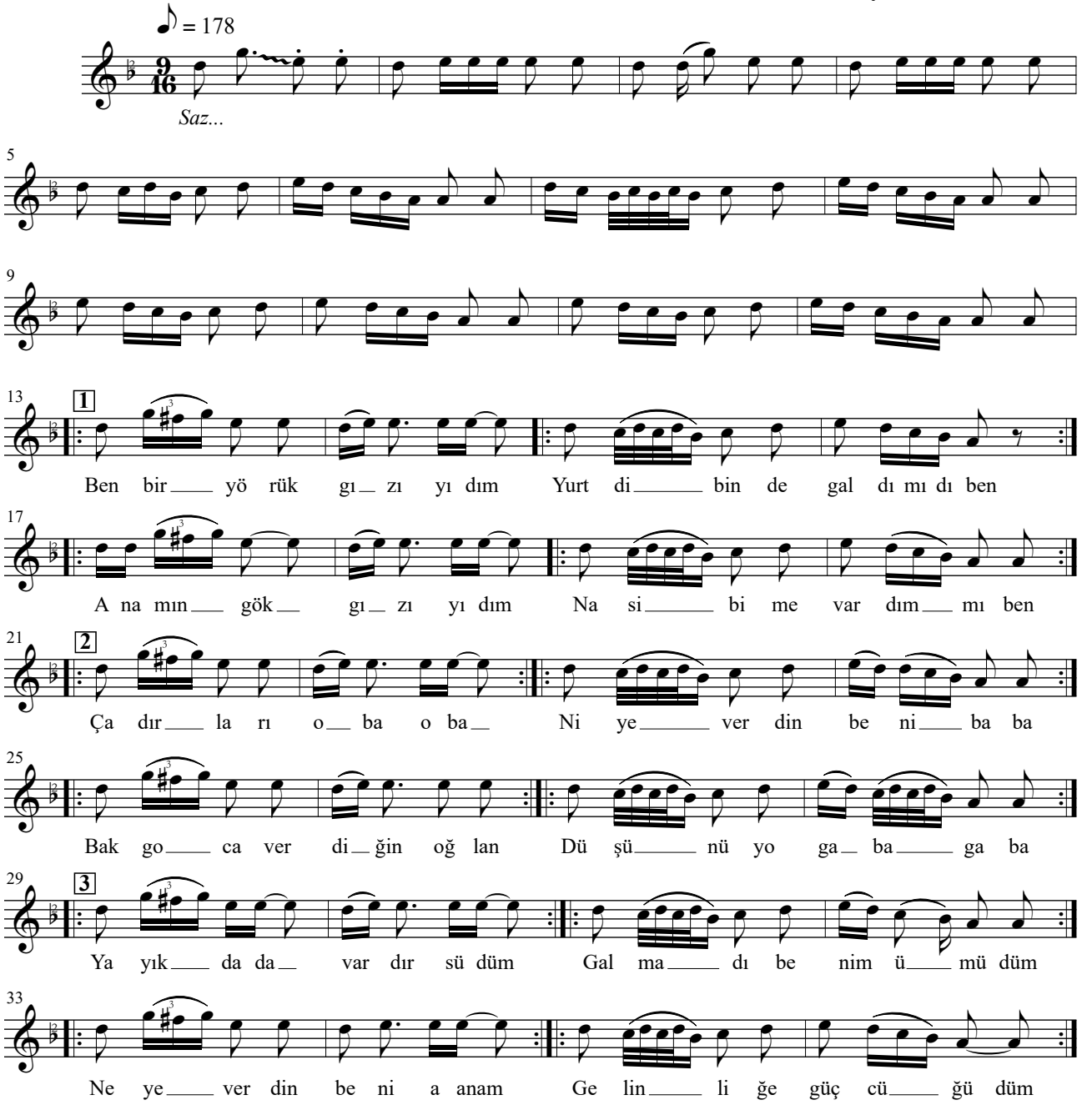

Yurt: Yörüklerin yerleştiği alanlar

** SDÜ tarafından 1999'da derlenen "Ben Bir Yörük Gızıyıdım" adlı eserin ses kaydı ve sözlerine "Isparta Folkloru-1" (Akgün, N. ve Değirmenci, T., 2000, s.13) adlı kitapta yer verilmiştir.*

Senget Bağlarında Yedim Üzümü

(Kerem Havası)

Yöre: Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

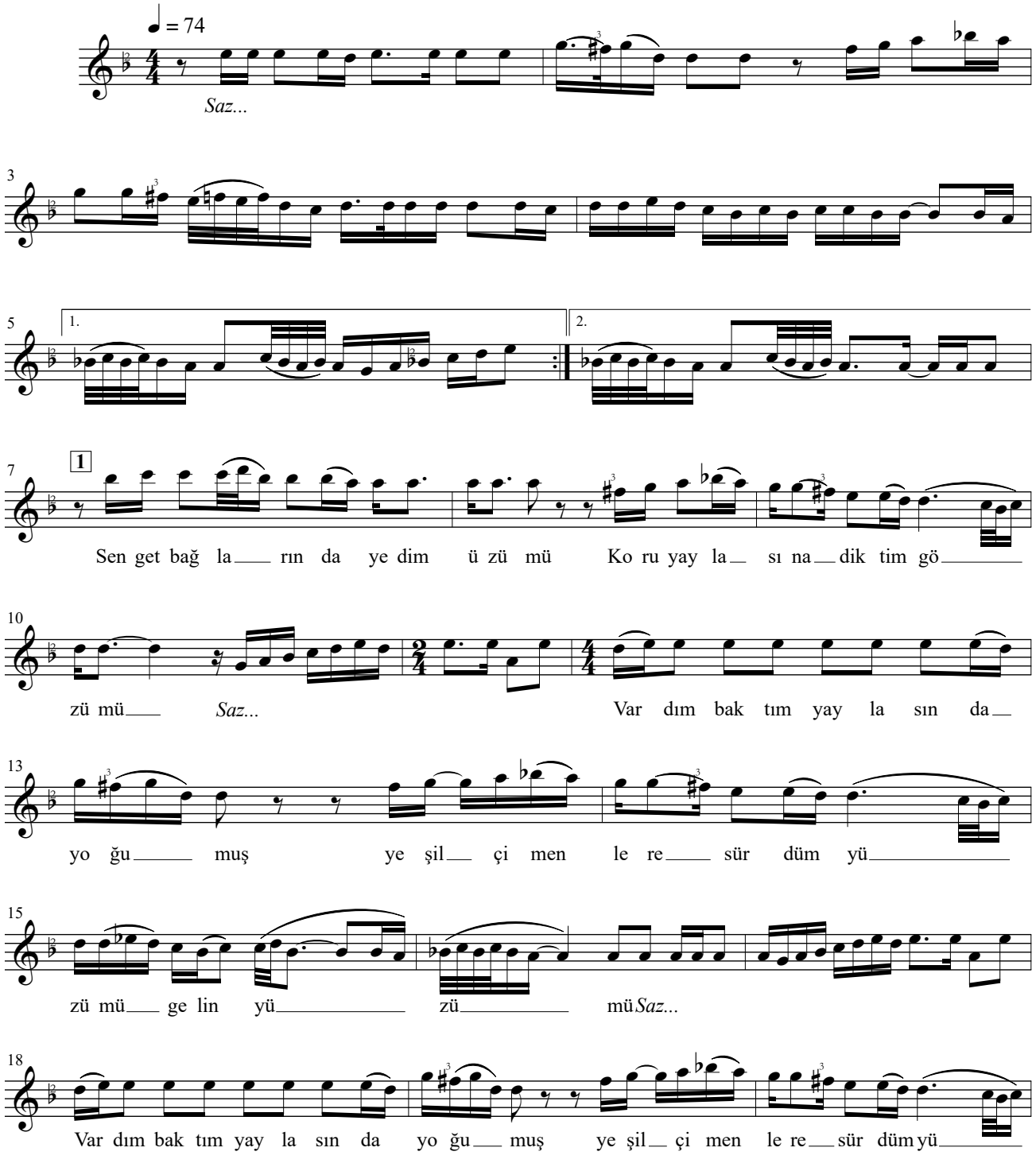

Senget Bağlarında Yedim Üzümü

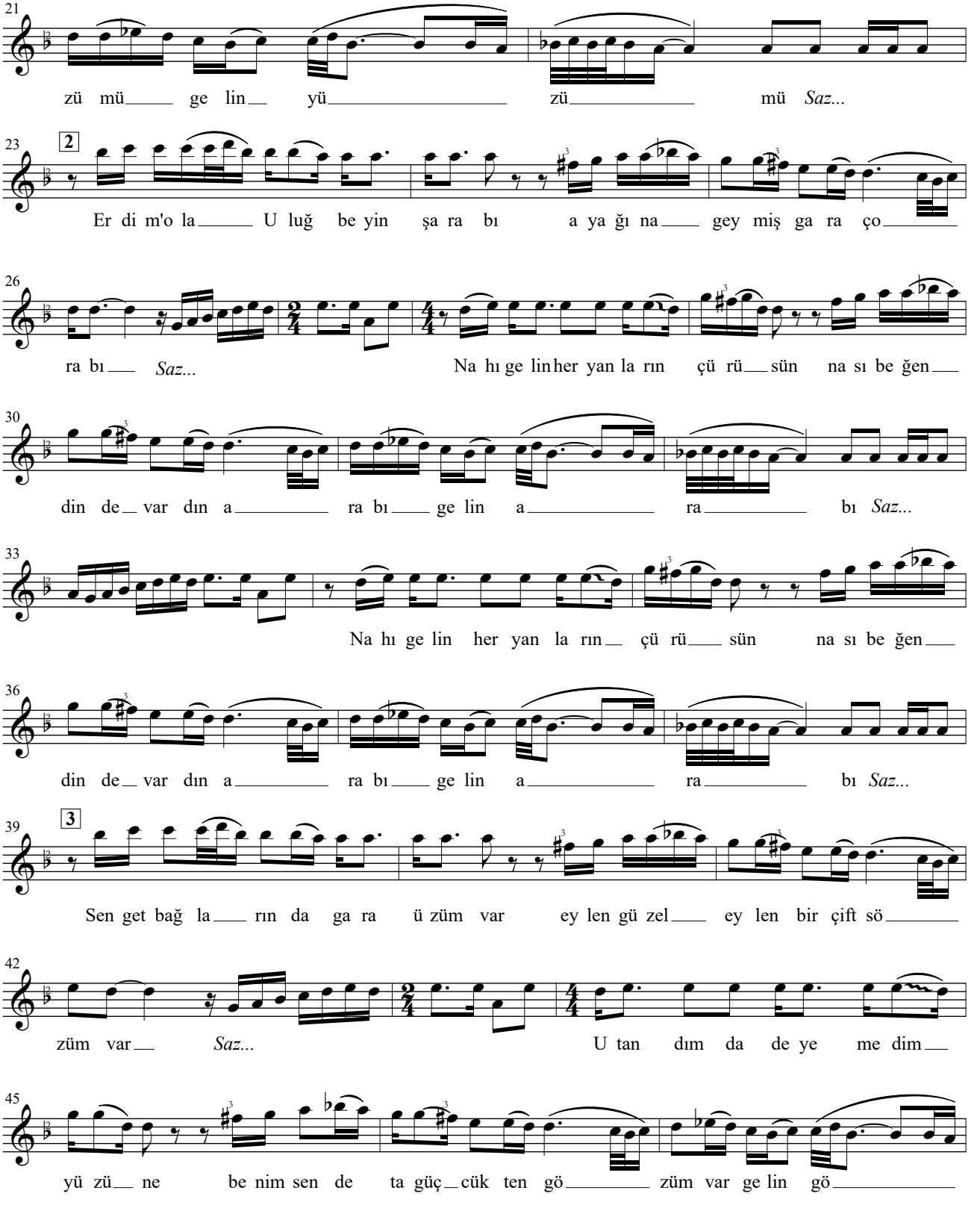

Senget Bağlarında Yedim Üzümü

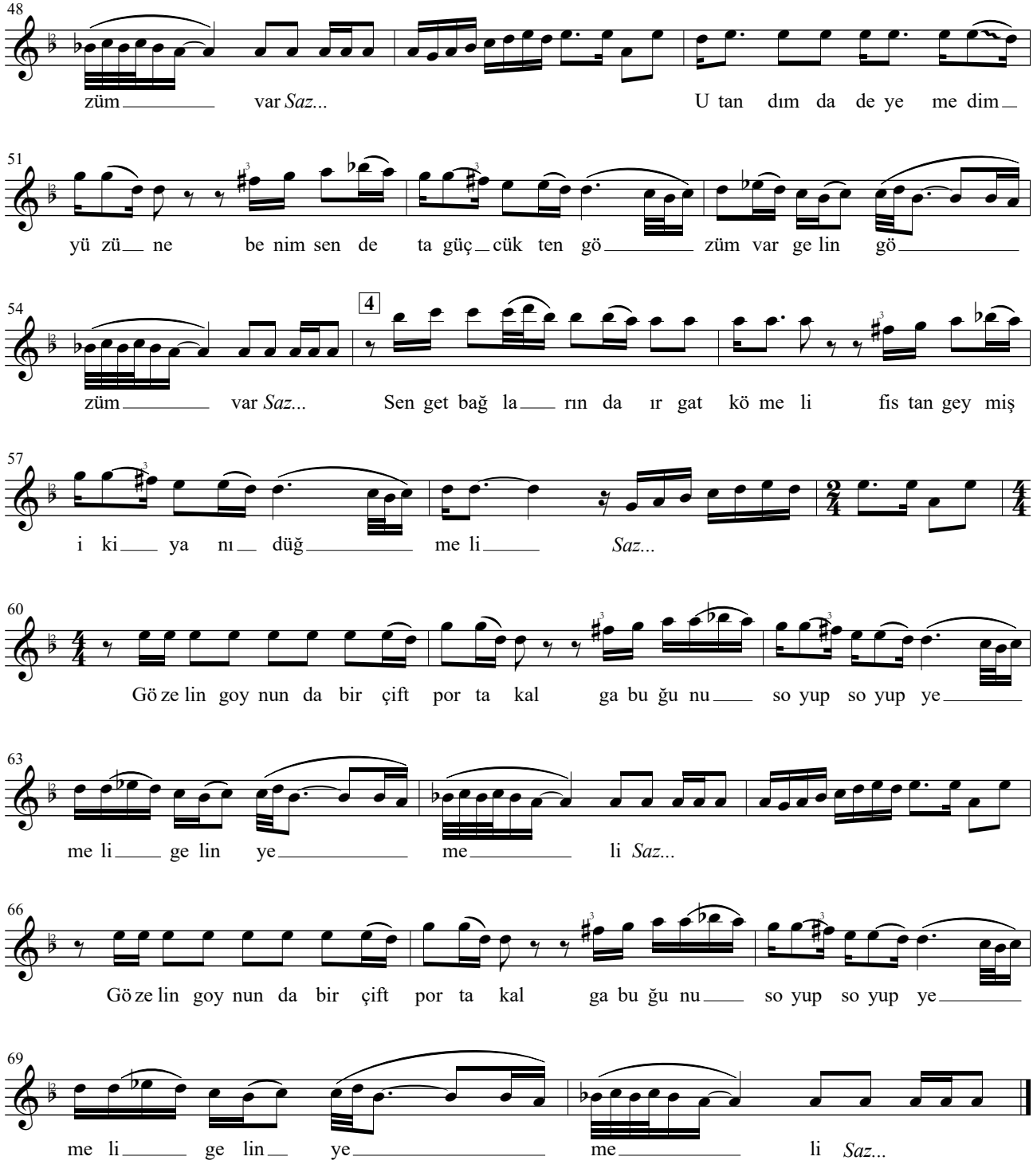

Senget: Senirkent

Nahı (Naha): Ah etmek, şaşma ünlemi,

Kömeli: Kümeli, kalabalık

** "Senget Bağlarında Yedim Üzümü" adlı eserin ilk kez bu kitapta yayımlanacağını ifade eden Karatürk, eseri" "TRT 2019 THM Derlemeleri Projesi" kapsamında kendisi ile görüşen derleme ekibine de seslendirdiği ancak TRT'deki sürecin henüz tamamlanmadığı belirtmiştir.*

Payamda Salıncağı
(Uluğbey'in Bağları)

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Söz-Müzik: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

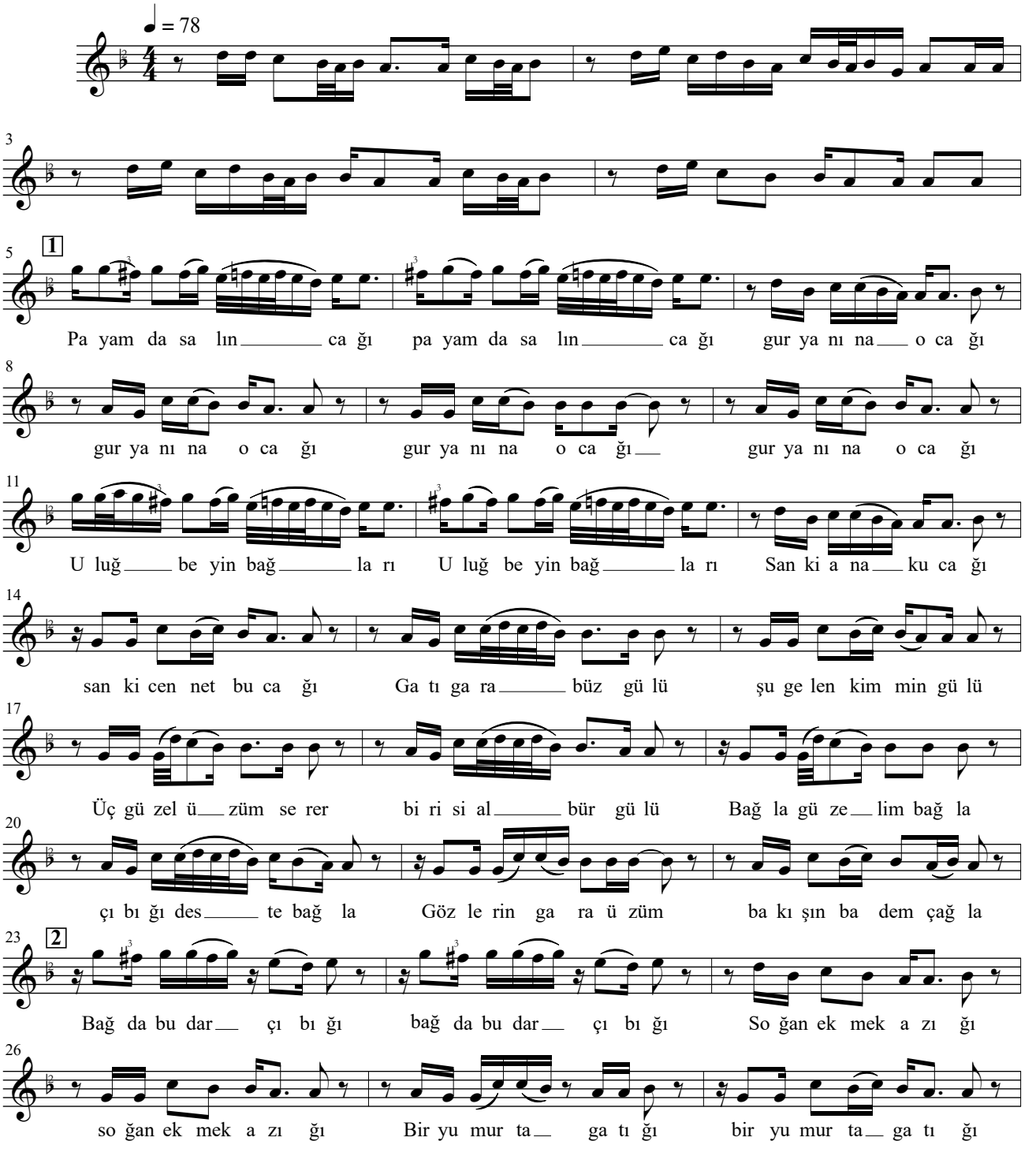

Payamda Salıncağı

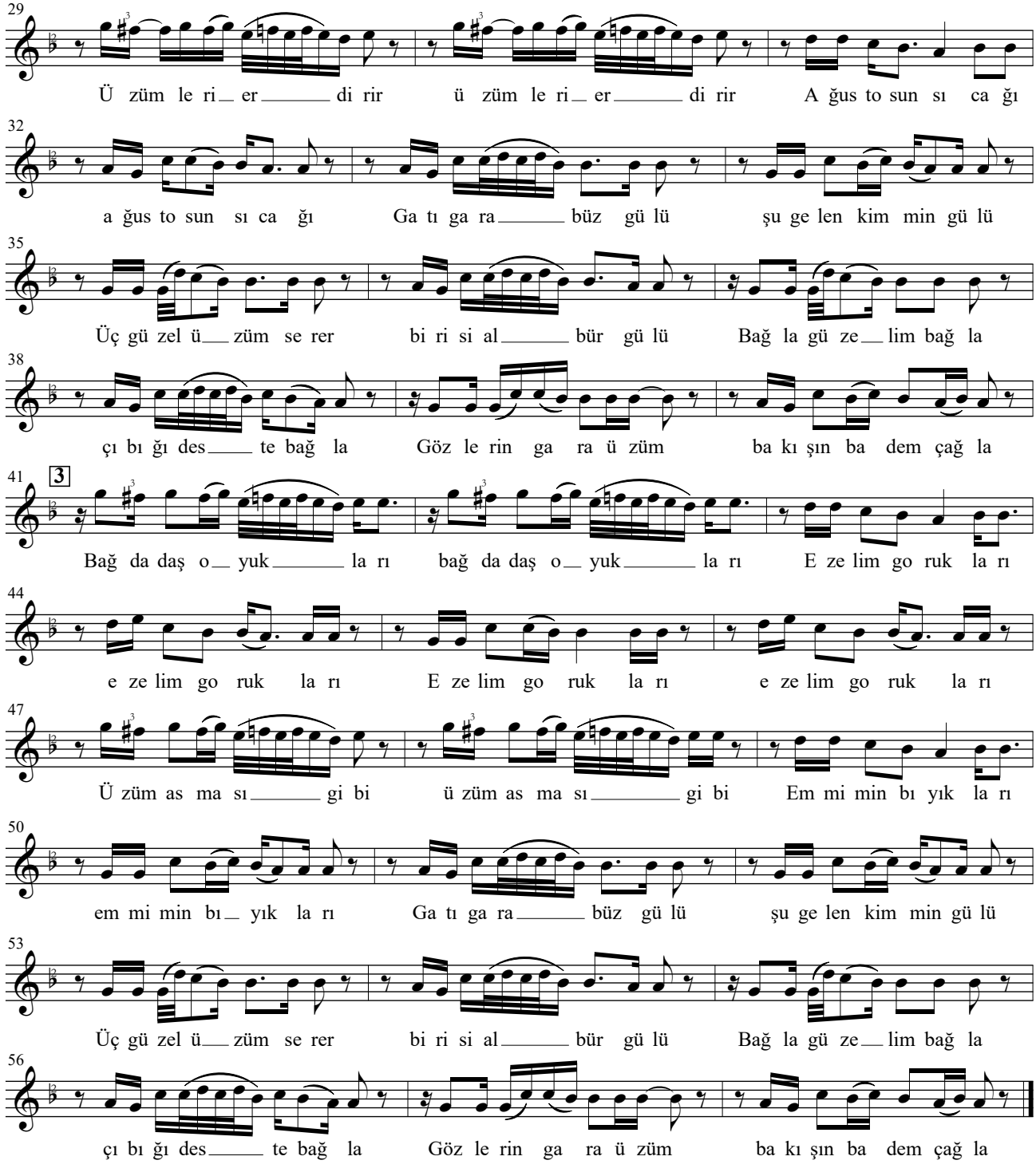

Gatı Gara: Bir tür kara üzüm

** SDÜ Radyo-TV Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından 2003'de kayıt altına alınan "Uluğbey'in Bağları (Payamda Salıncağı) " adlı eserin nota, ses kaydı ve sözlerine "Isparta Folkloru-2" (Akgün, N. ve Aksungur, G. 2005, s.20-21) adlı kitapta yer verilmiştir.*

Daşa Vurdum Bir Depme

Yöre: Senirkent / Isparta

Söz-Müzik: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

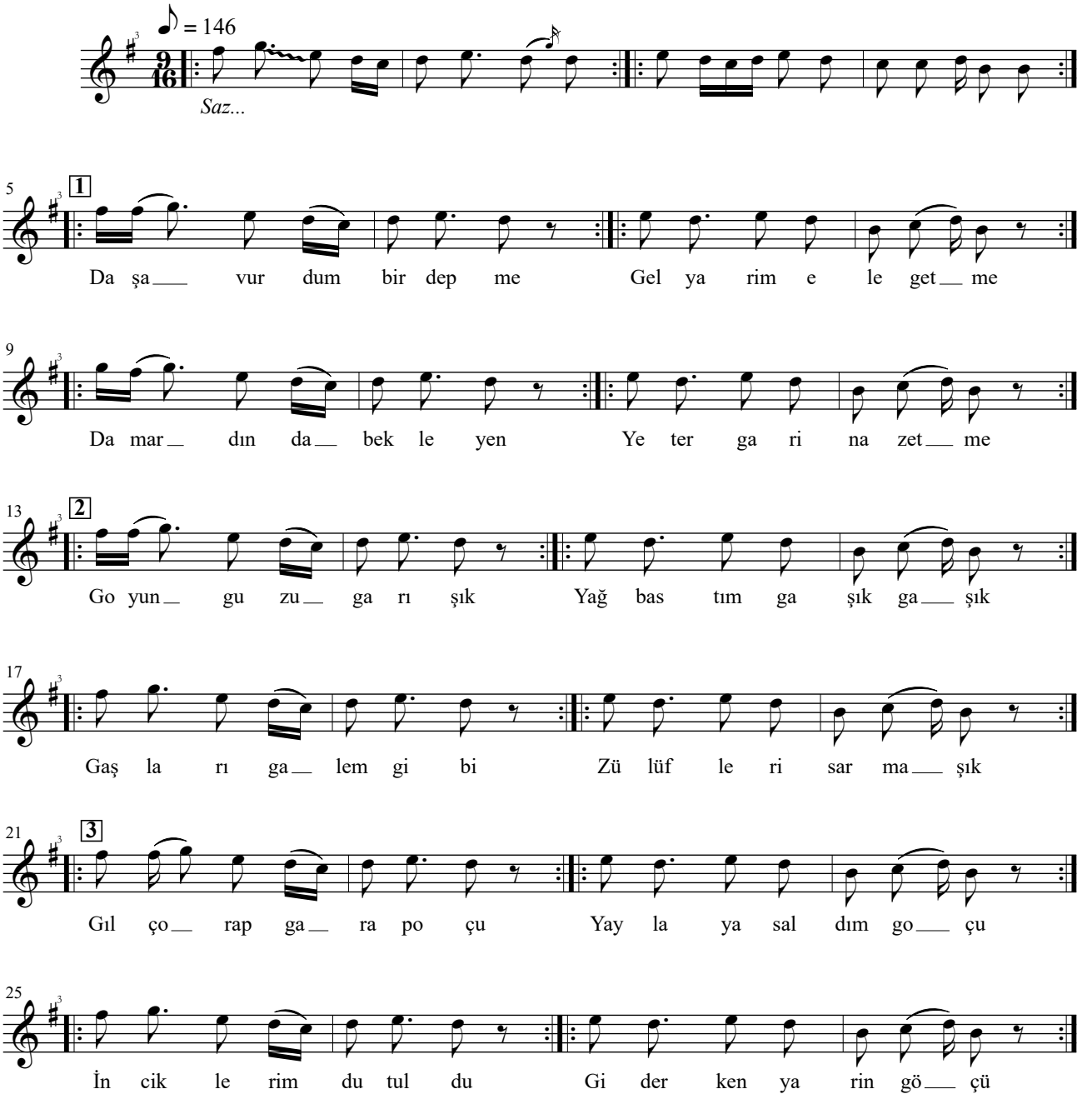

** TRT Müzik Dairesi THM Müdürlüğü'nce derlenen "Taşa Vurdum Bir Tekme" TRT Müzik Dairesi Yayınları THM Repertuarı'nda 2919 sıra numarası ile yer almaktadır.*

İki Bülbül Gonmuş Dağlar Başına

(Semah)

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

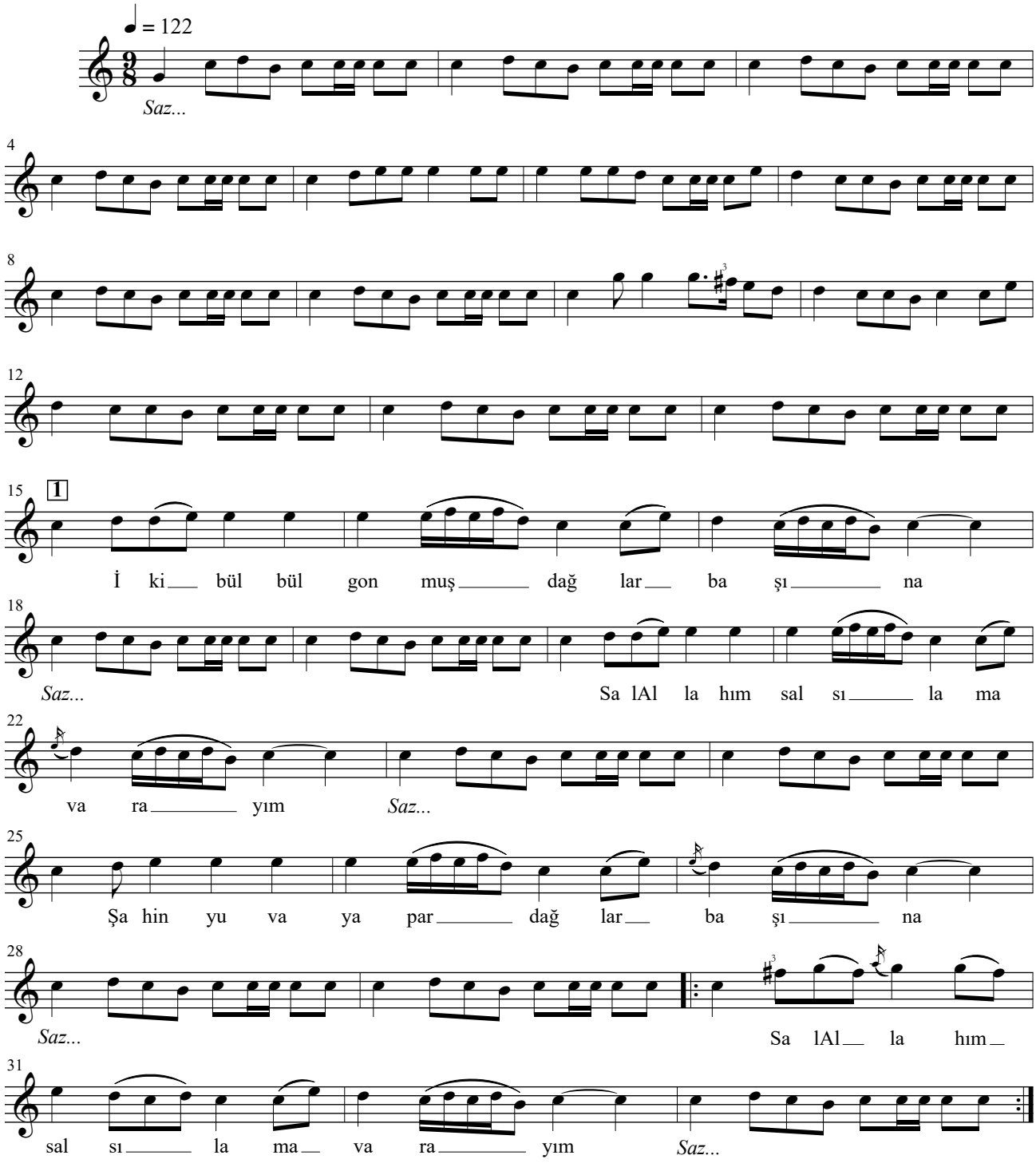

İki Bülbül Gonmuş Dağlar Başına

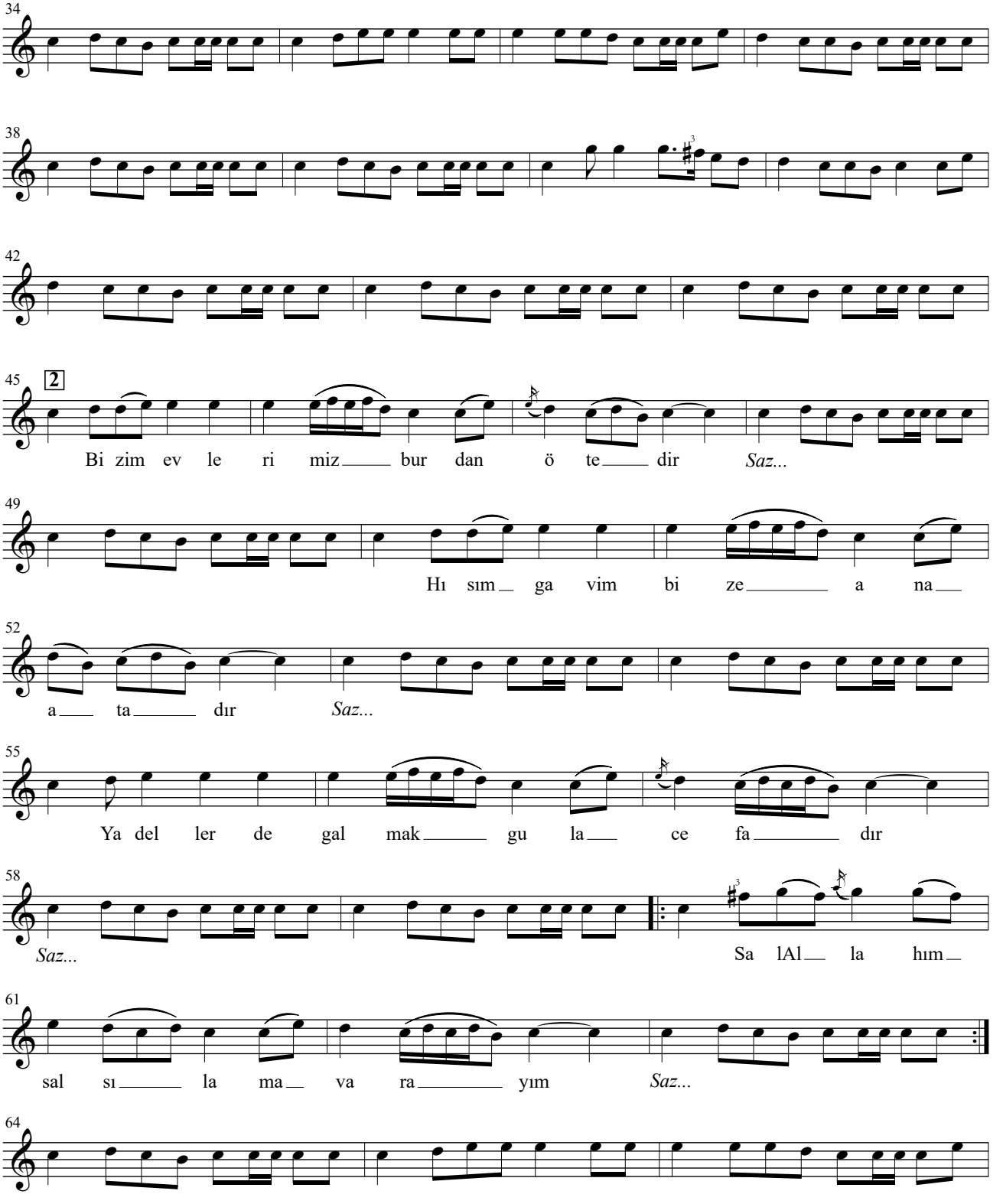

İki Bülbül Gonmuş Dağlar Başına

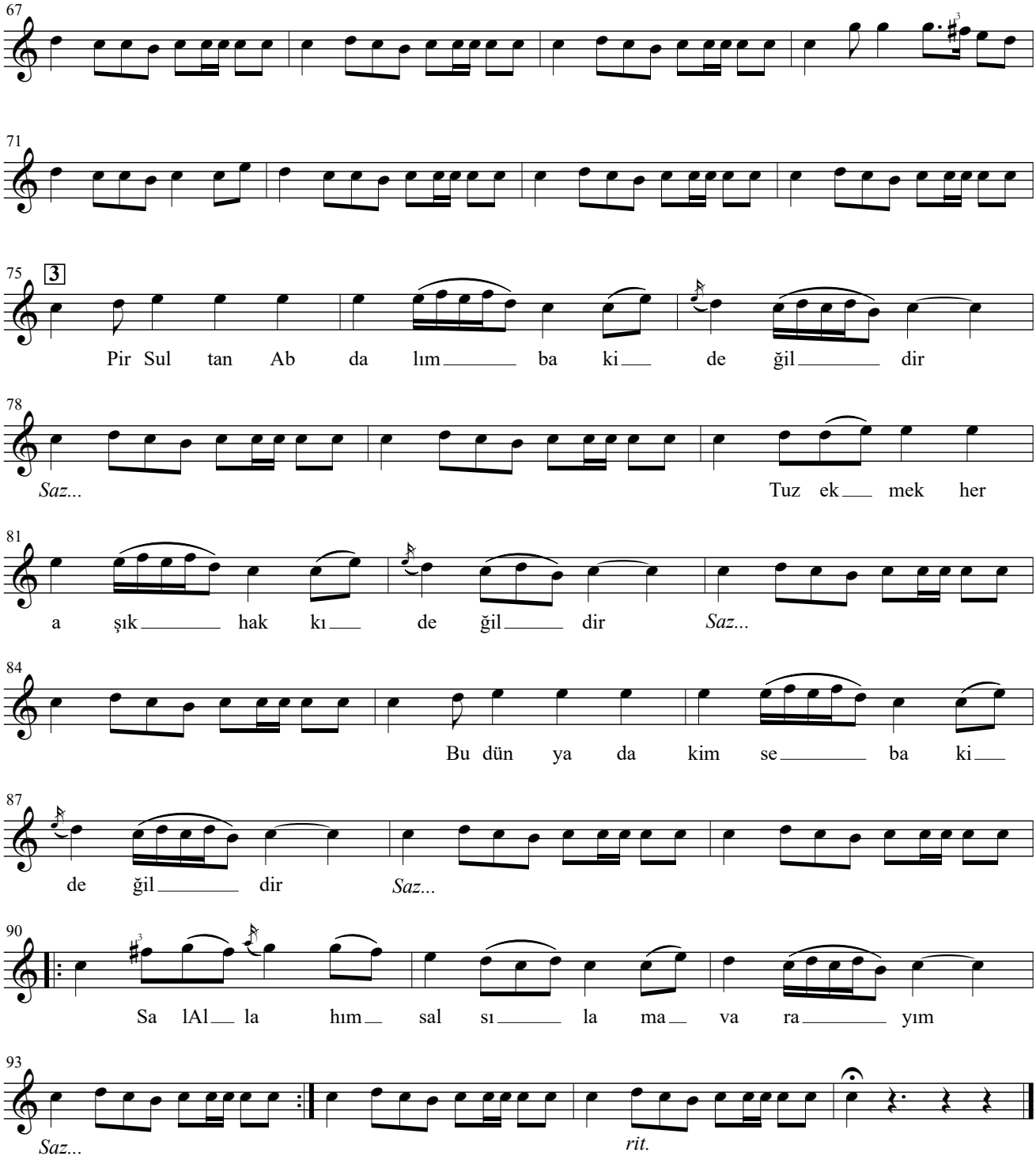

** TRT Müzik Dairesi Başkanlığ'nca derlenen "İki Bülbül Konmuş Dağlar Başına" TRT Müzik Dairesi Yayınları THM Repertuarı'nda 3561 sıra numarası ile yer almaktadır.*

Koru'nun Düzünde Goyun Yayılır

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

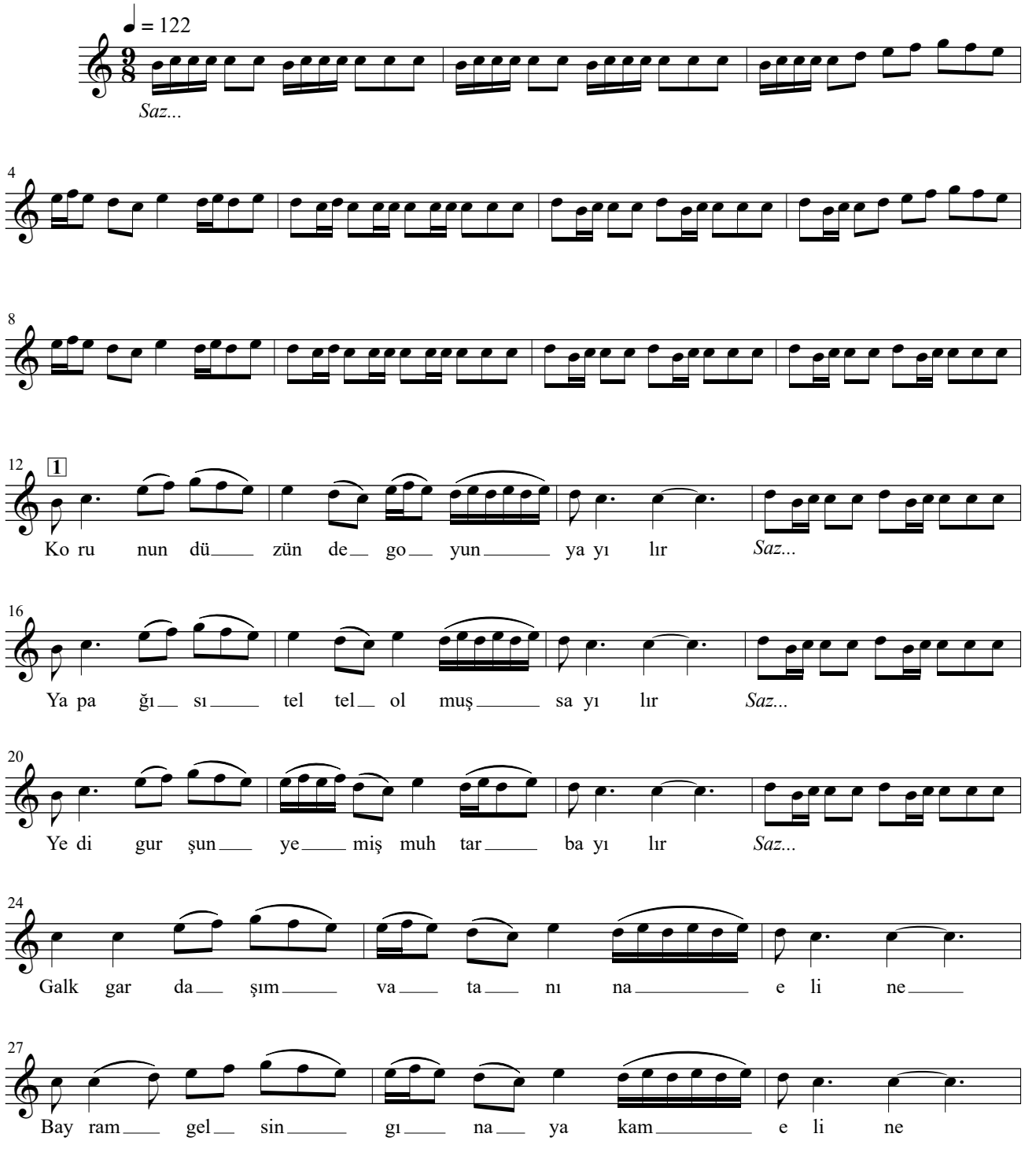

Koru'nun Düzünde Goyun Yayılır

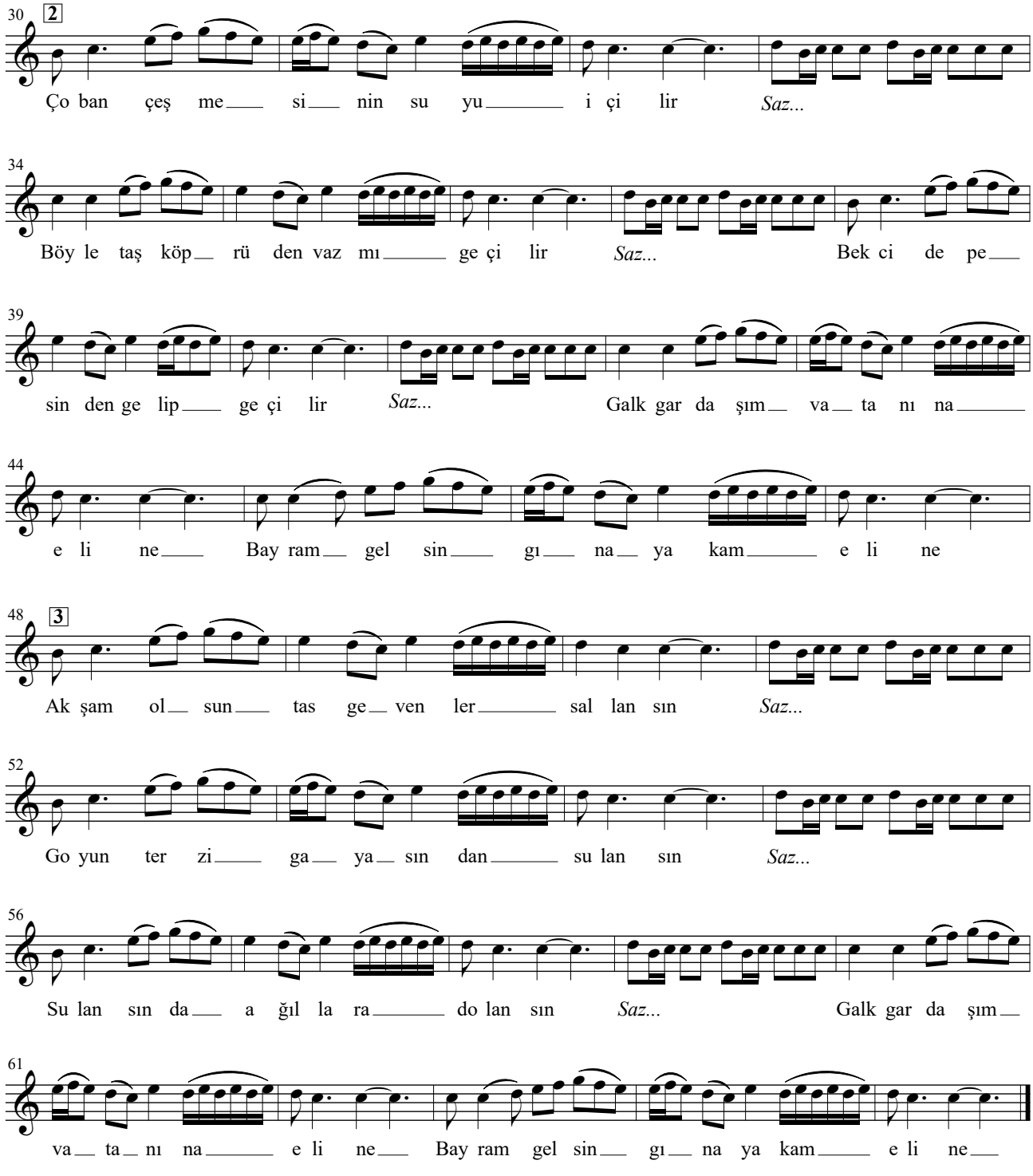

Koru: Uluğbey'de bir yayla

Tas Geven: Dikenli büyük ot.

Yapağı: Yün

** SDÜ Radyo-TV Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından 1999'da derlenen "Korunun Düzünde Koyun Yayılır" adlı eserin nota, ses kaydı ve sözlerine "Isparta Folkloru-2" (Akgün, N. ve Aksungur, G. 2005, s.22-23) adlı kitapta yer verilmiştir.*

Haden Gızlar

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

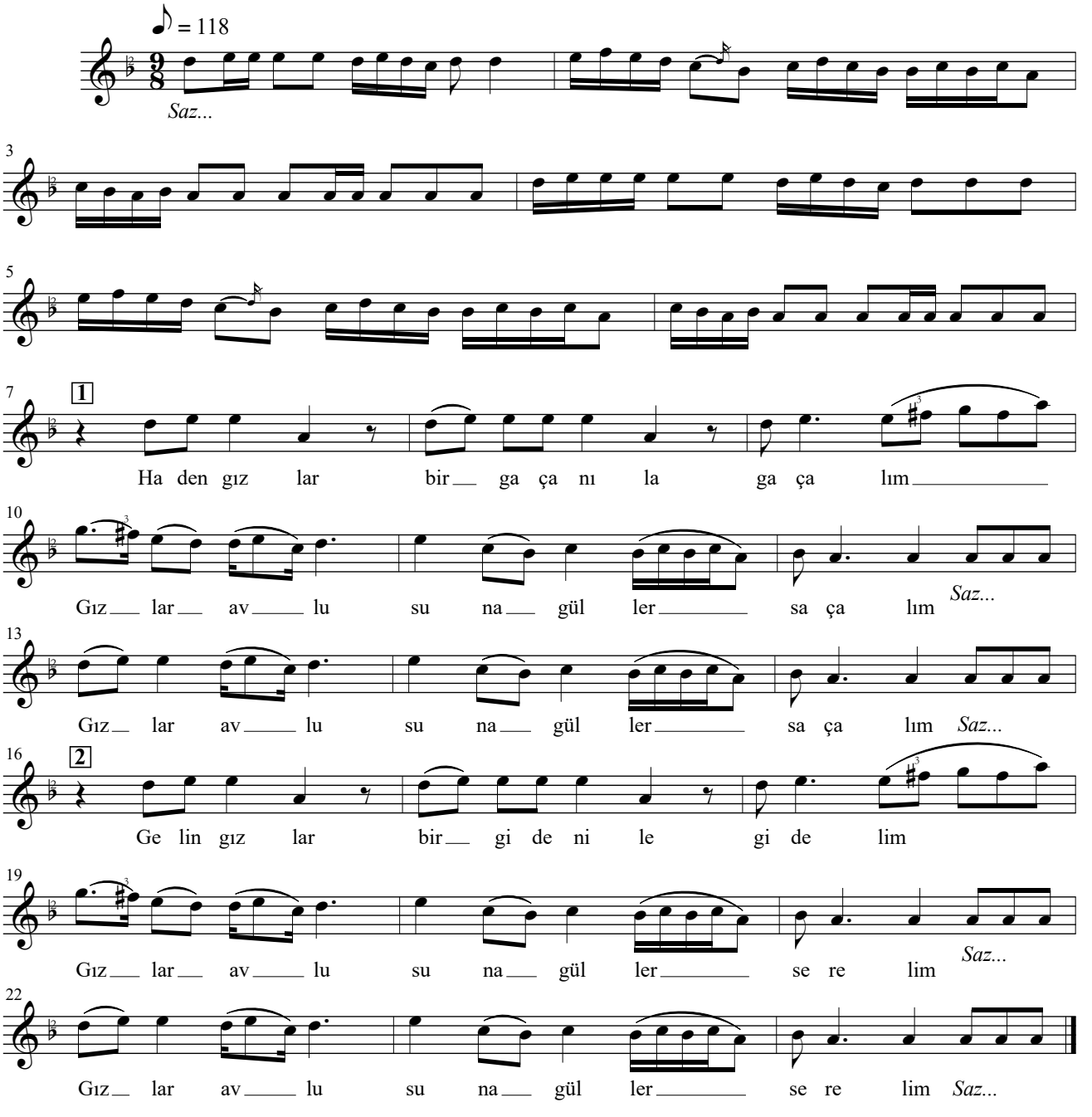

** "Haden Gızlar" adlı eserin ilk kez bu kitapta yayımlanacağını ifade eden Karatürk, eseri" "TRT 2019 THM Derlemeleri Projesi" kapsamında kendisi ile görüşen derleme ekibine de seslendirdiği ancak TRT'deki sürecin henüz tamamlanmadığı belirtmiştir.*

Gafes Koydum Kel Ardıcın Başına

Yöre: Senirkent / Isparta

Söz-Müzik: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

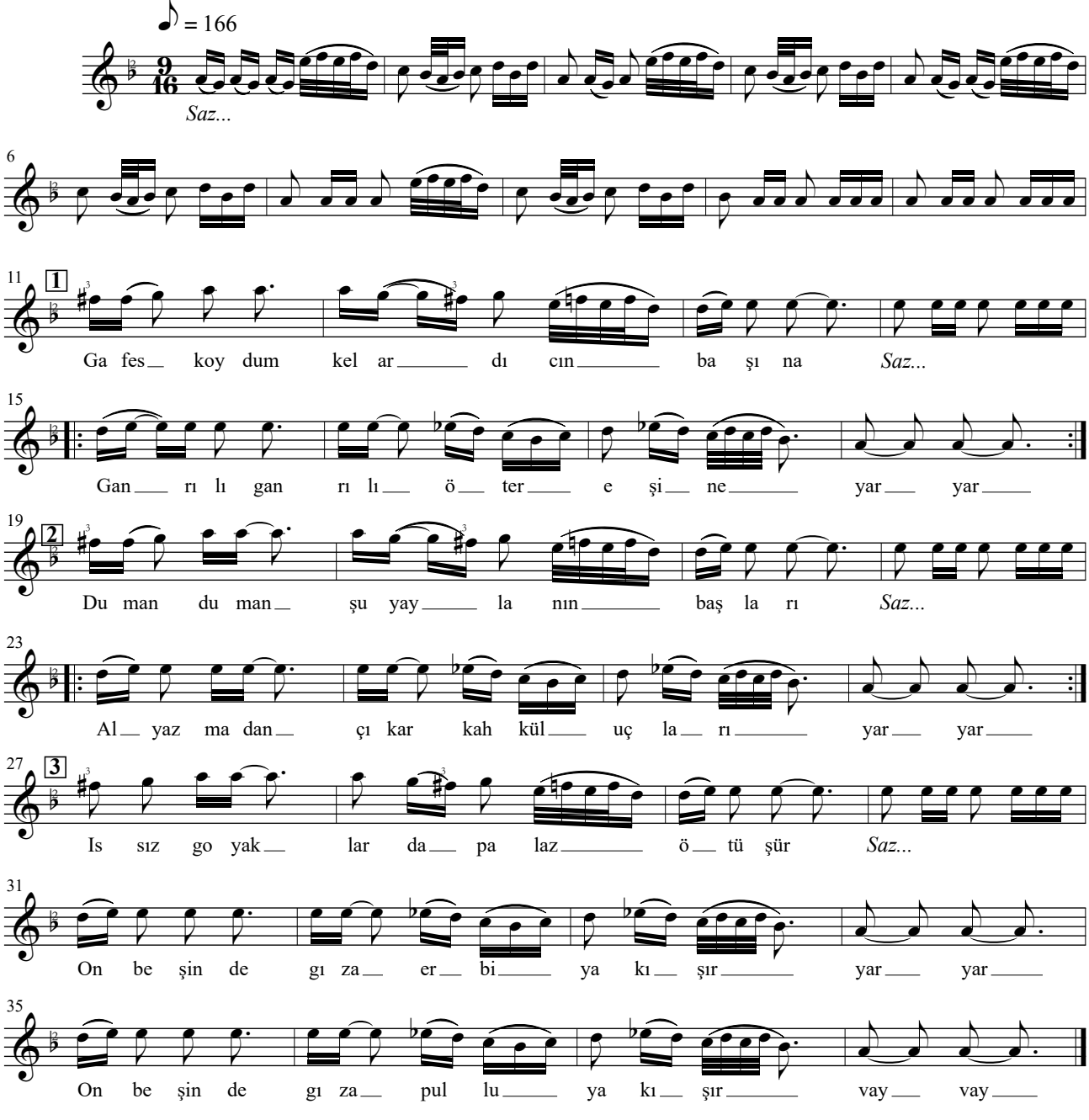

Ganrılı ganrılı: Gerile gerile

Goyak (Koyak): Dağlarda ve kayalıkların üzerindeki doğal çukurlar

Palaz: Keklik yavrusu

Erbi: Gelin fesinin arkasına takılan kırmızı veya yeşil renkli örtü

** "Gafes Koydum Kel Ardıcın Başına" adlı eserin ilk kez bu kitapta yayımlanacağını ifade eden Karatürk, eseri" "TRT 2019 THM Derlemeleri Projesi" kapsamında kendisi ile görüşen derleme ekibine de seslendirdiği ancak TRT'deki sürecin henüz tamamlanmadığı belirtmiştir.*

Turnam Ne Diyardan Geldin Yalınız

(Semah)

Yöre: Uluğbey / Senirkent / Isparta

Kaynak Kişi: Hüseyin Karatürk

Notaya Alan: Deniz Yıldız

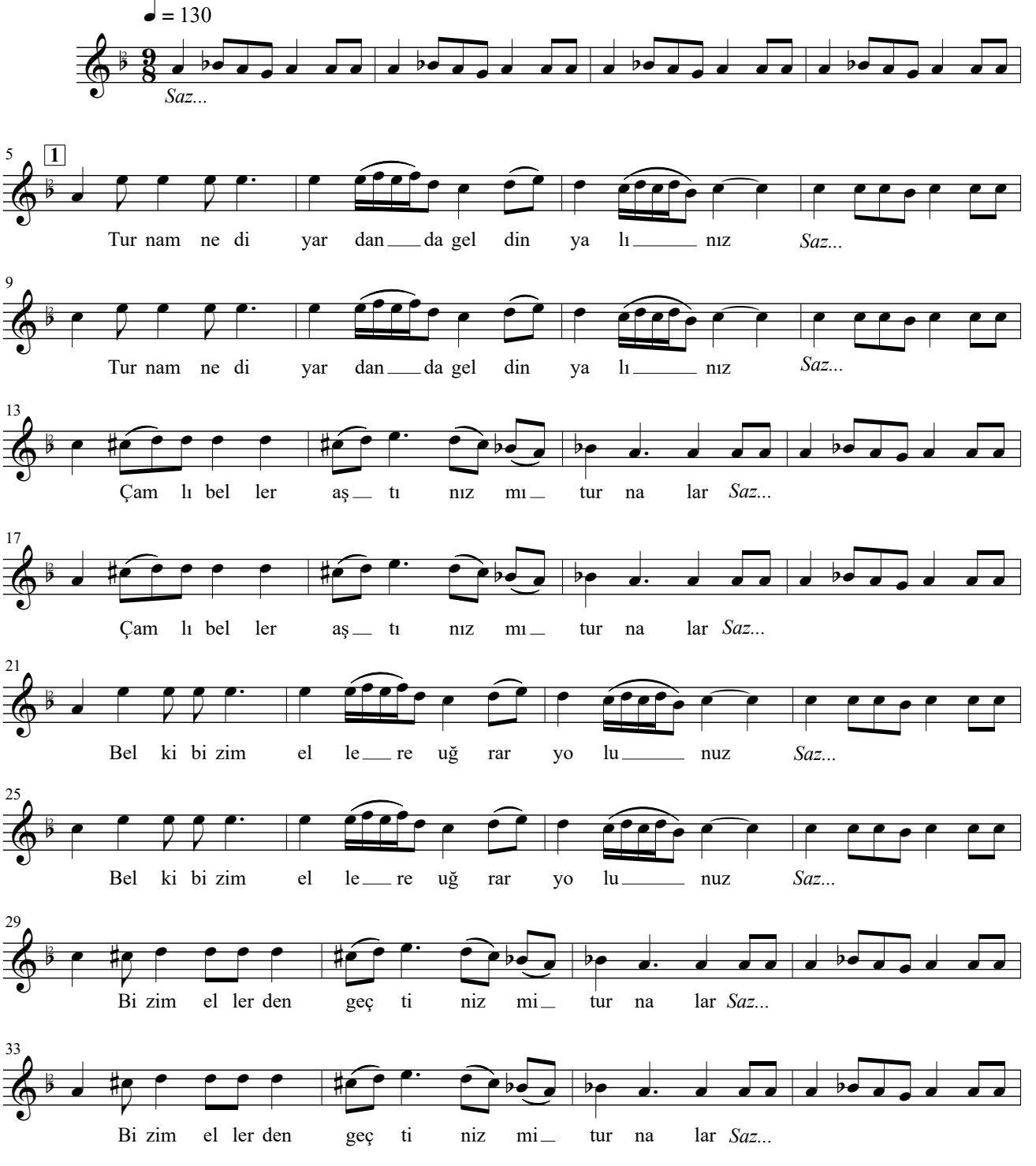

Turnam Ne Diyardan Geldin Yalınız

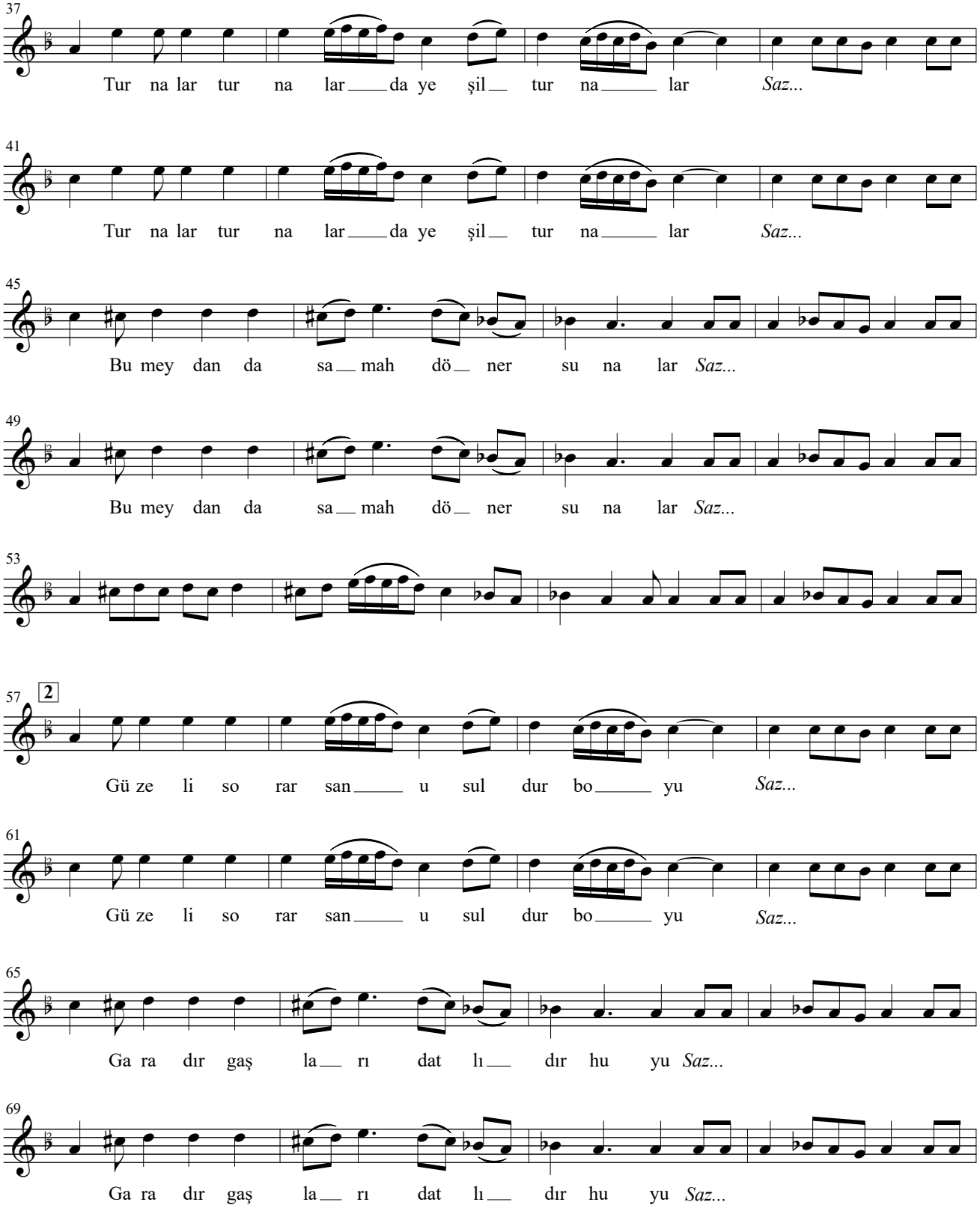

Turnam Ne Diyardan Geldin Yalınız

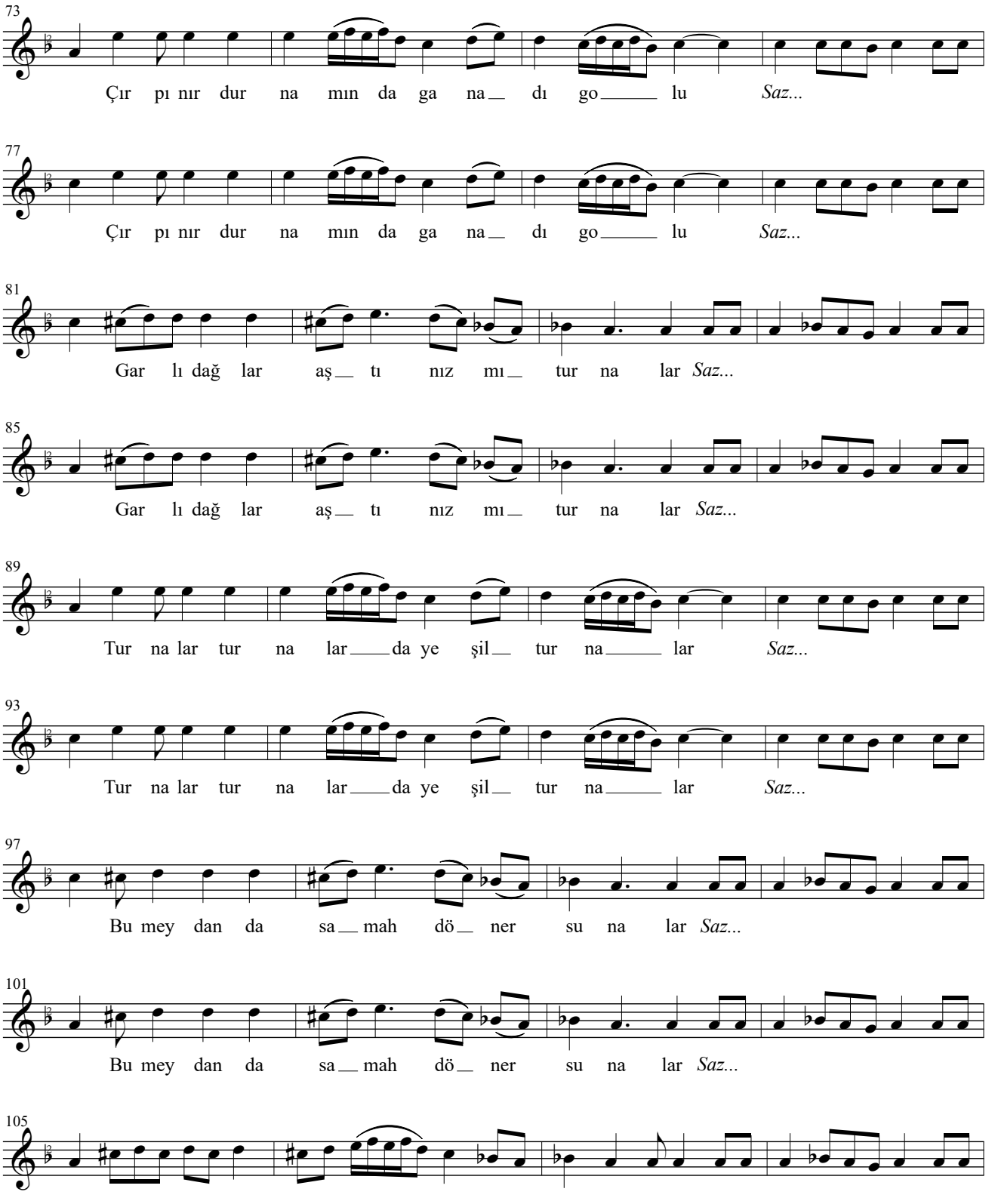

Turnam Ne Diyardan Geldin Yalınız

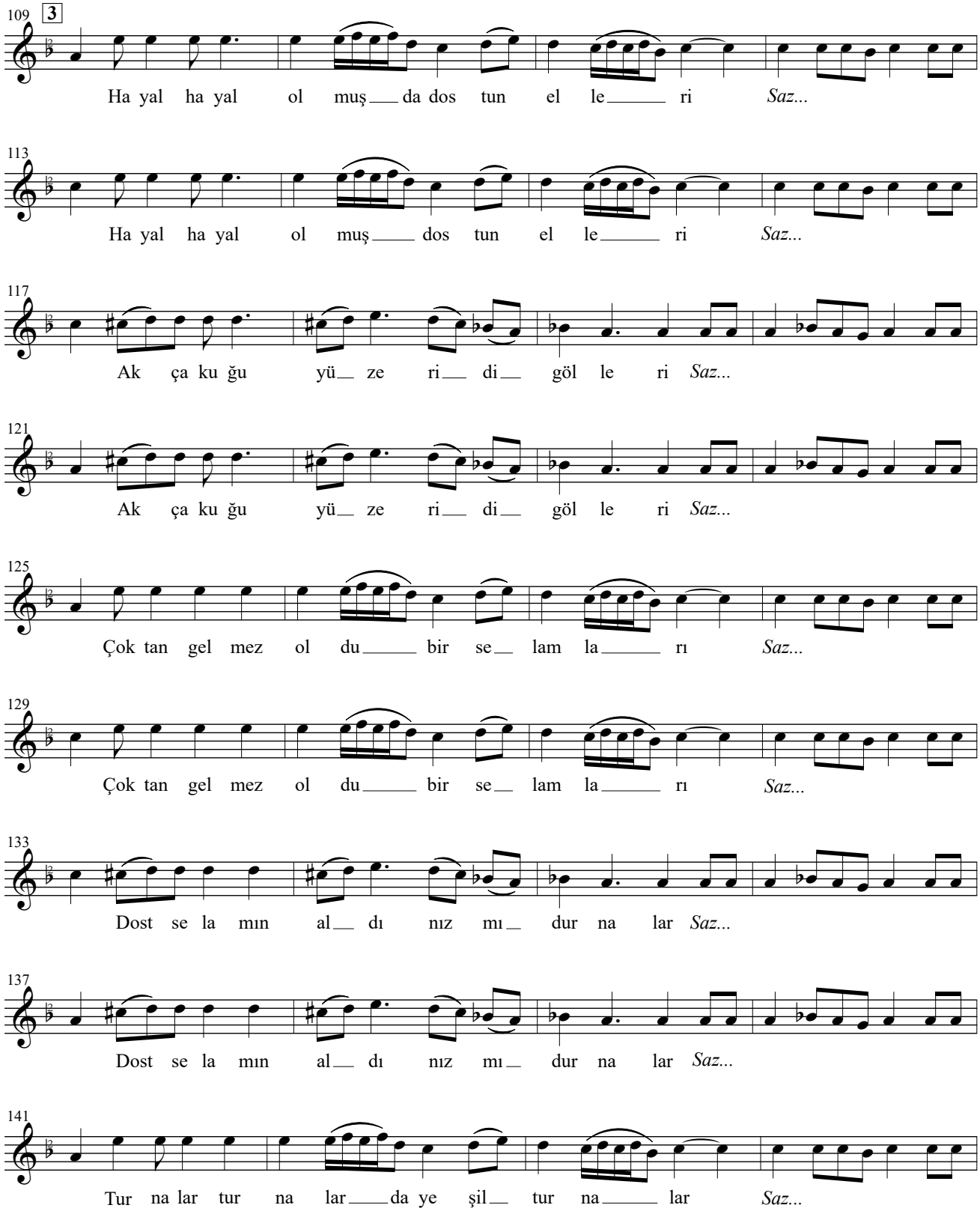

Turnam Ne Diyardan Geldin Yalınız

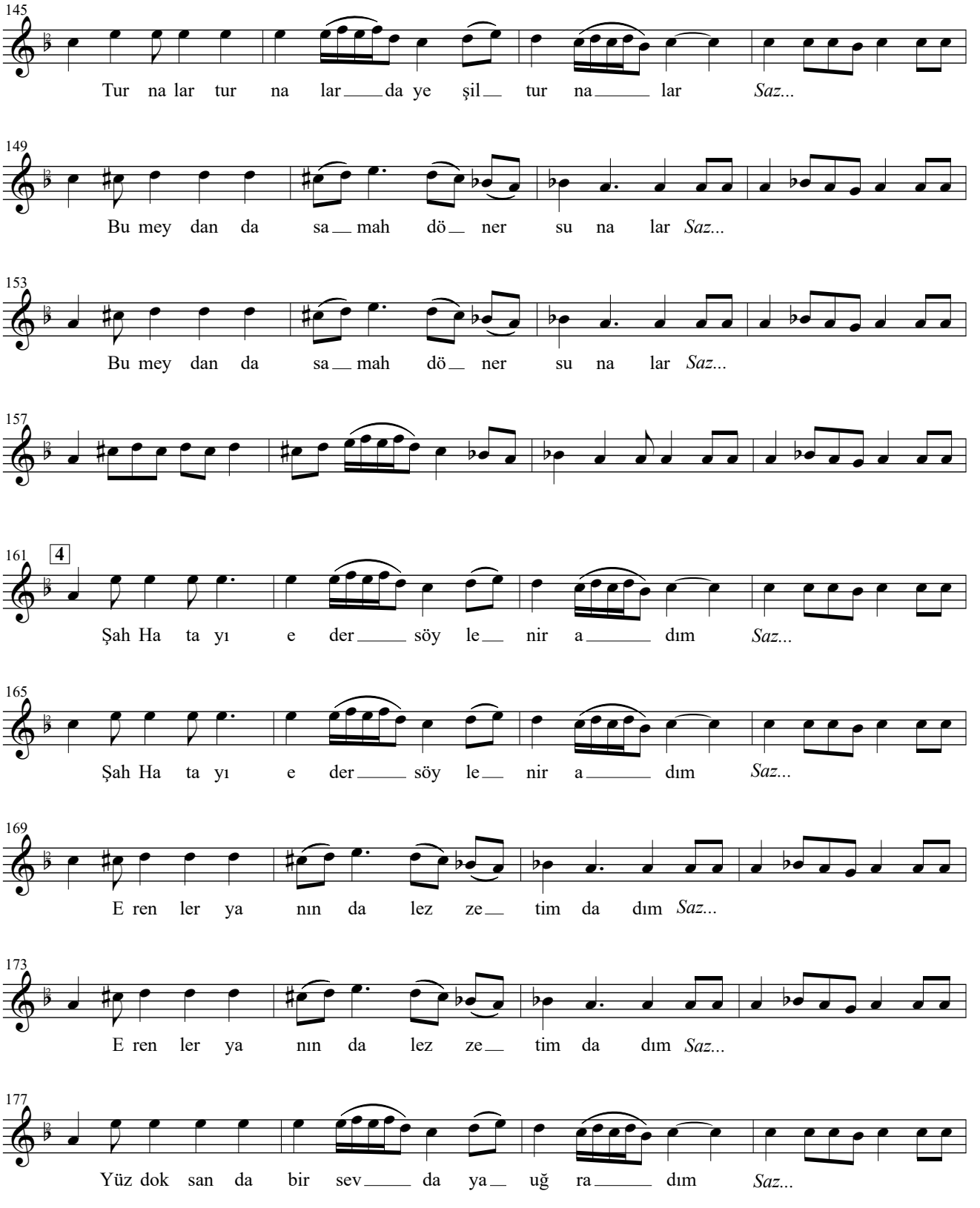

Turnam Ne Diyardan Geldin Yalınız

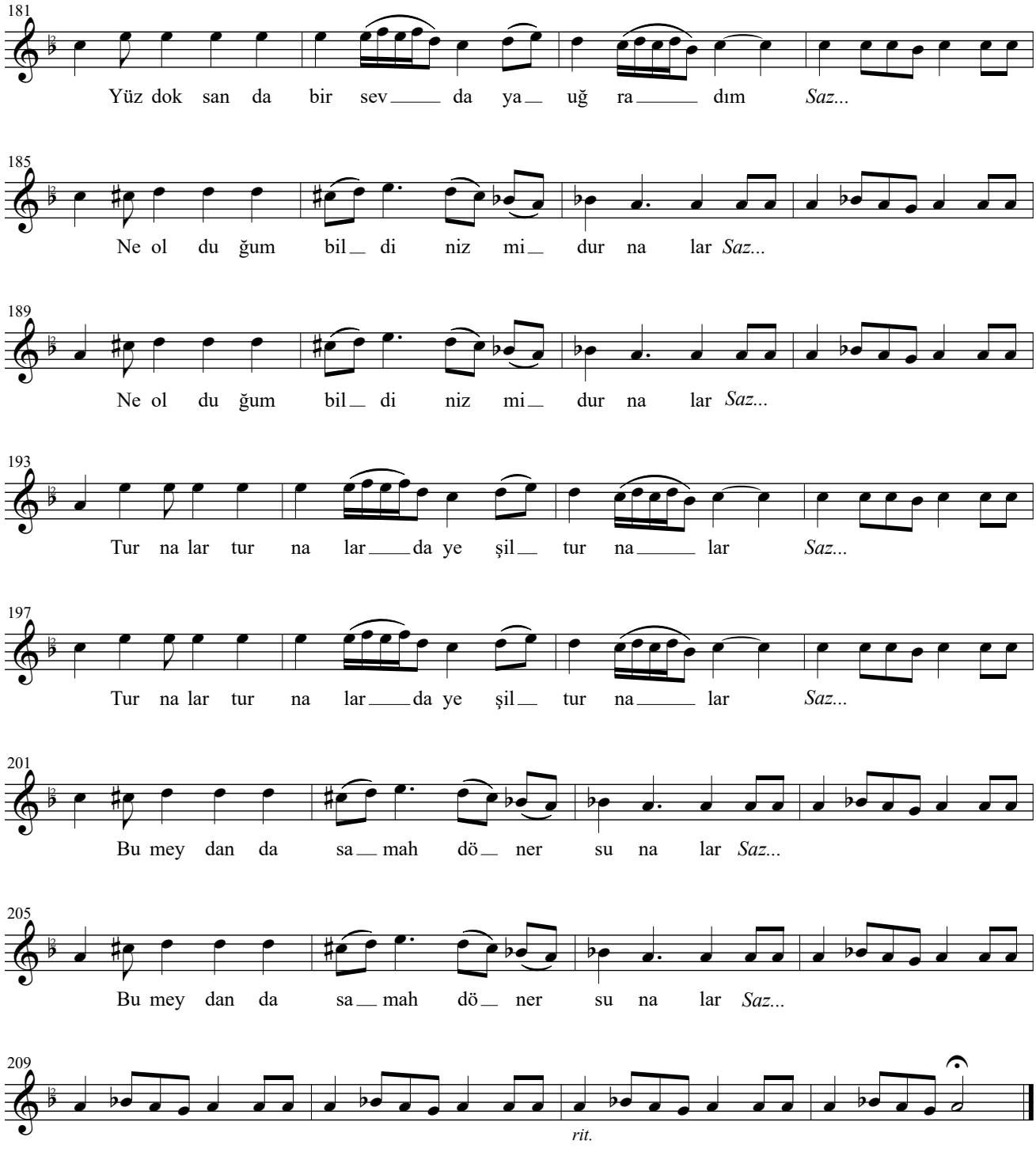

** TRT Müzik Dairesi THM Müdürlüğü'nce derlenen "Durnam Ne Diyardan Geldin Yalınız" TRT Müzik Dairesi Yayınları THM Repertuarı'nda 2926 sıra numarası ile yer almaktadır.*